DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2021–2022)

Melding til Stortinget

Regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2021–2022)

Melding til Stortinget

Regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold

Innhold

1 Innledning 5

2 Regulering av pensjoner mv. i 2022 6
2.1 Innledning 6
2.2 Nye regler for regulering av pensjon under utbetaling og satser for minste pensjonsnivå og garantipensjon 6
2.3 Særskilt om regulering i 2021 7
2.4 Særskilt om reguleringen i 2022 7
2.5 Regulering fra 1. mai 2022 8
2.6 Drøftinger med organisasjonene om tallgrunnlaget 8

3 Evaluering av pensjonsreformen 14

4 Faktorer som påvirker pensjonistenes realinntektsutvikling og kjøpekraft 15
4.1 Innledning 15
4.2 Realvekst i alderspensjon 15
4.3 Endring av skatt i 2022 15
4.4 Vekst i utbetalt pensjon for ulike husholdningstyper 16

5 Inntektsutvikling blant den eldre del av befolkningen 18

6 Minste pensjonsnivå og lavinntekt blant alderspensjonistene 23

Vedlegg
1 Forskrift 6. mai 2011 nr. 465 27
2 Forskrift 20. mai 2022 nr. 881 32
3 Avtale mellom regjeringen og organisasjonene av 28. november 2014 36
4 Protokoll fra møte 4. april 2022 39
5 Protokoll fra møtene 13. og 18. mai 2022 43
6 Tabeller 54

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 15

(2021–2022)

Melding til Stortinget

Regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold

Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 3. juni 2022, godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)

1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger med dette frem melding om regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold.

Anslått effekt av neste års regulering av pensjoner, basert på anslaget for lønnsvekst i statsbudsjettet, budsjetteres på de relevante poster på Arbeids- og inkluderingsdepartementets budsjett direkte og som en del av den ordinære budsjettprosessen, jf. Prop. 1 S fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Ved behov vil de relevante budsjettpostene korrigeres i forbindelse med behandlingen av revidert nasjonalbudsjett.

Det skal gjennomføres drøftinger med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner om tallgrunnlaget for reguleringen. Drøftingene gjennomføres i møter umiddelbart etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt frem.

I punkt 2 gis en gjennomgang av nye reguleringsregler og reguleringen av pensjoner mv. i 2022. Evalueringen av pensjonsreformen omtales kort i punkt 3. Faktorer som påvirker pensjonistenes realinntektsutvikling og kjøpekraft behandles i punkt 4 og inntektsutviklingen blant den eldre befolkningen omtales i punkt 5. I punkt 6 omtales utviklingen i antall og andel minstepensjonister og lavinntekt blant alderspensjonistene. Protokoller og referat fra drøftingsmøtene, tabeller over den historiske utviklingen av pensjonene og statistiske opplysninger m.m. følger som vedlegg 1–6.

2 Regulering av pensjoner mv. i 2022

2.1 Innledning

I 2022 reguleres alderspensjon under utbetaling i tråd med nye regler for regulering av alderspensjon vedtatt av Stortinget våren 2022, jf. Prop. 41 L (2021–2022) Endringer i folketrygdloven, lov om Statens pensjonskasse og enkelte andre lover (endret regulering av alderspensjon under utbetaling), heretter Prop. 41 L, Innst. 194 L (2021–2022), og lovvedtak 50 (2021–2022). Forslagene i Prop. 41 L er begrenset til nødvendige tilpasninger for å kunne gjennomføre regulering av pensjoner under utbetaling med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fra og med 2022, i påvente av pensjonsutvalgets evaluering. Se punkt 3 om evaluering av pensjonsreformen.

Etter gjeldende regler skal grunnbeløpet reguleres i samsvar med lønnsveksten. Alderspensjon under opptjening, uføretrygd og andre ytelser som blir regulert i tråd med endringer i grunnbeløpet, blir dermed også regulert i samsvar med lønnsveksten.

2.2 Nye regler for regulering av pensjon under utbetaling og satser for minste pensjonsnivå og garantipensjon

Ved behandlingen av Representantforslag 53 S (2020–2021), jf. Innst. 221 S (2020–2021), fattet et enstemmig Storting vedtak 622 om å endre reglene for regulering av løpende pensjon fra 2022. Vedtaket lyder:

> Stortinget ber regjeringen om å legge frem et lovforslag for Stortinget om å regulere løpende pensjoner med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, som får virkning fra 2022.

Stortinget vedtok våren 2022 nye regler for regulering av alderspensjon under utbetaling med ikrafttredelse 1. april 2022, jf. Prop. 41 L.

Alderspensjon under utbetaling fra folketrygden skal fra og med 2022 reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

Til grunn for den årlige reguleringen ligger forventet lønnsvekst i reguleringsåret, justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst de siste to årene. Forventet lønnsvekst i reguleringsåret settes lik anslaget for gjennomsnittlig årslønnsvekst i revidert nasjonalbudsjett (RNB). Faktisk lønnsvekst de siste to årene settes til årslønnsveksten for lønnstakere under ett, som går frem av nasjonalregnskapet som Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserer. Veksten i konsumprisene fra revidert nasjonalbudsjett legges til grunn for årets prisvekst, og det korrigeres for eventuelt avvik i anslått prisvekst og faktisk prisvekst i det foregående året. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret fastsettes av SSB. Det skal ikke korrigeres for avvik i prisveksten for 2021 i reguleringen av løpende alderspensjon i 2022. Det vises til forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden. Forskriften følger som vedlegg 1.

Dette skal også gjelde for regulering av minste pensjonsnivå og garantipensjon, samt andre lovfestede pensjonsytelser som i dag har samme reguleringsbestemmelser som folketrygden, eller som viser direkte til reguleringsbestemmelser i folketrygden. AFP i privat sektor reguleres i tråd med de gamle reglene. Forslagene til endringer i de lovfestede offentlige tjenestepensjonsordningene gis også virkning for de øvrige offentlige tjenestepensjonsordningene.

De nye reglene erstatter de gamle reglene for regulering av alderspensjon under utbetaling fra folketrygden, som ble innført fra 2011 som en del av pensjonsreformen. Pensjonene ble regulert med lønnsveksten og deretter fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent. Alderspensjon under utbetaling fra offentlige tjenestepensjonsordninger og privat og offentlig AFP ble regulert tilsvarende. Regulering med gjennomsnitt av lønns- og prisvekst vil forventningsvis gi samme resultat på lang sikt som regulering med lønnsvekst fratrukket en fast faktor på 0,75 prosent. Satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon ble regulert med lønnsveksten og deretter justert for effekten av levealdersjusteringen.

2.3 Særskilt om regulering i 2021

Trygdeoppgjøret 2021 ble gjennomført slik at pensjoner under utbetaling ble gitt en økning tilsvarende det som var nødvendig for å komme opp på det nivået pensjonene ville ha vært på om løpende pensjoner ble regulert med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst fra 1. mai 2020. Pensjoner under utbetaling ble økt med 4,99 prosent fra 1. mai 2021, noe som tilsvarte en årsvekst for 2021 på 3,58 prosent. Minsteytelsene ble økt med 4,80 prosent fra 1. mai, noe som ga en årsvekst for 2021 på 3,52 prosent. Dette var gunstigere regulering enn det som fulgte av folketrygdloven §§ 19-14 og 20-18 og fulgte av budsjettavtalen mellom de daværende regjeringspartiene og Fremskrittspartiet og vedtak fattet av Stortinget ved behandlingen av Representantforslag 53 S (2020–2021).

Ved behandlingen av Meld. St. 33 (2020–2021) Regulering av pensjoner i 2021 og pensjonisters inntektsforhold kom stortingsflertallet til at de likevel ikke ønsket at reguleringen for 2021 skulle fastsettes som forutsatt i Prop. 126 S (2020–2021) Endringer i statsbudsjettet 2021 under Arbeids- og sosialdepartementet (oppfølging av anmodningsvedtak om pensjon). Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt stemte for forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, hvor Stortinget ba regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021, i tråd med kravet fra LO, Unio[1], FFO og Pensjonistforbundet, jf. vedtak 1279:

> Stortinget ber regjeringen endre reguleringen av pensjoner under utbetaling for 2021 i tråd med kravet fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet. Dette innebærer at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skal være 3,83 pst. heller enn 3,58 pst. slik regjeringen har lagt opp til.

Vedtaket innebar at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skulle være 3,83 prosent, altså lik årsveksten i grunnbeløpet, og ikke 3,58 prosent slik det ble lagt til grunn i trygdeoppgjøret for 2021. Departementet sendte 28. september 2021 forslag til endringer i forskrift på alminnelig høring med høringsfrist 28. oktober 2021. Endringene ble fastsatt ved kongelig resolusjon 19. november 2021 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd.

Den særskilte omreguleringen for 2021 var et resultat av at 2021 var et overgangsår mellom de gamle og de nye reglene. Det innebar at alderspensjon under utbetaling og satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon med virkning fra 1. mai fikk en ytterligere økning sammenlignet med reguleringen i det opprinnelige trygdeoppgjøret. Løpende alderspensjon, satsene for minste pensjonsnivå og satsene for garantipensjon fikk etter omgjøringen av trygdeoppgjøret en regulering på 5,36 prosent fra 1. mai 2021.

2.4 Særskilt om reguleringen i 2022

Ved behandlingen av Prop. 41 L våren 2022, vedtok Stortinget ingen særregler for hvordan et eventuelt avvik i anslått lønnsvekst for 2021 skulle påvirke reguleringen av løpende pensjoner i 2022. Det ble lagt til grunn at avvik i anslått lønnsvekst ett og to år tilbake i tid skal inngå i samlet lønnsvekst (vekst i grunnbeløpet) og at denne igjen legges til grunn for å beregne gjennomsnittet av lønns- og prisvekst.

I Prop. 41 L fremgår det at det var uklart om en annen prisvekst enn det som ble anslått ville påvirket reguleringen i 2021, og i så fall i hvilken retning. Dette skyldtes at reguleringen av pensjoner i 2021 ikke skulle være høyere enn lønnsveksten. I tilfeller hvor prisveksten endte høyere enn lønnsveksten, ville prisveksten ikke ha påvirket reguleringen og det ville følgelig også være feil å korrigere for et eventuelt avvik i prisveksten. Dersom, for eksempel, prisveksten hadde endt marginalt høyere enn det den endte på, ville ikke prisveksten ha påvirket reguleringen i 2021 og det ville følgelig heller ikke vært riktig å korrigere for endret anslag på prisveksten. Lønnsveksten for 2021 er fortsatt ikke endelig fastsatt. Dersom lønnsveksten ender marginalt lavere enn det anslaget vi har, vil det også være slik at prisveksten ikke ville ha påvirket reguleringen i 2021, selv om prisveksten var kjent.

Av praktiske hensyn ble det derfor foreslått at det ikke skulle korrigeres for avvik mellom anslått og faktisk prisvekst i 2021 i trygdeoppgjøret i 2022. Ved behandling av proposisjonen 17. mars 2022 sluttet Stortinget seg til forslaget og vedtok at ved regulering av alderspensjon under utbetaling 1. mai 2022 skal det ved beregning av gjennomsnittet av lønns- og prisvekst ikke korrigeres for avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret.

[1] I innstillingen og i vedtak 1279 refereres det feilaktig til krav fra LO, YS, FFO og Pensjonistforbundet. Kravet kom fra LO, Unio, FFO og Pensjonistforbundet.

2.5 Regulering fra 1. mai 2022

Ved den årlige reguleringen skal en som nevnt legge til grunn forventet lønnsvekst i reguleringsåret og justere for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst de siste to årene. Veksten i konsumprisene fra revidert nasjonalbudsjett legges til grunn for årets prisvekst.

Lønnsveksten i 2022 ble i revidert nasjonalbudsjett anslått til 3,7 prosent. For lønnstakere under ett var årslønnsveksten 3,5 prosent i 2021, ifølge foreløpige tall fra nasjonalregnskapet. Ved reguleringen i 2021 ble det lagt til grunn en forventet lønnsvekst i 2021 på 2,4 prosent. Det foreligger dermed et positivt avvik ett år tilbake i tid på 1,1 prosent som det skal tas hensyn til. Det foreligger ikke avvik to år tilbake i tid.

Veksten i konsumprisene er anslått til 3,4 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Det skal ikke korrigeres for avvik i prisveksten for 2021 i reguleringen av løpende pensjoner i 2022.

På bakgrunn av disse anslagene økes det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra 104 716 kroner i 2021 til 109 784 kroner i 2022. Nytt grunnbeløp fra 1. mai 2022 er 111 477 kroner. Gjennomsnittet av lønns- og prisvekst er på 4,12 prosent. Det gir en prosentvis økning i alderspensjon under utbetaling og satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon på 3,53 prosent fra 1. mai. Det vises til boks 2.1 og boks 2.2.

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2022 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14, ble fastsatt ved kongelig resolusjon 20. mai 2022. Denne forskriften følger som vedlegg 2.

Boks 2.3 viser beregning av vekst i minste pensjonsnivå fra 1. mai 2022. Boks 2.4 viser et eksempel på månedlig alderspensjon for gifte personer med pensjon over minste pensjonsnivå, og boks 2.5 viser et eksempel på alderspensjon for enslige personer med minste pensjonsnivå.

2.6 Drøftinger med organisasjonene om tallgrunnlaget

Tallgrunnlaget for beregning av lønnsveksten som benyttes ved regulering av grunnbeløpet og pensjoner, skal gjennomgås og drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner før samlet lønnsvekst fastsettes. Dette følger av forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden § 4.

Drøftingsordningen er ytterligere formalisert i avtale av 28. november 2014 mellom regjeringen og pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner. Avtalen regulerer formålet med drøftingene, hvilke organisasjoner som skal representeres på møtene, antall møtedeltagere fra hver organisasjon og gjennomføringen av møtene. Det vises til vedlegg 3.

Det følger av avtalen at formålet med drøftingene, så langt det er mulig, er å sikre en felles forståelse mellom partene om forutsetningene som skal legges til grunn for reguleringen. Partene skal også vurdere om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved fastsettingen av lønnsveksten.

Etter at tallgrunnlaget er drøftet med organisasjonene, fastsetter Kongen, med hjemmel i folketrygdloven §§ 1-4, 4-4, 19-14 og 20-18, reguleringsfaktorer og satser for minste pensjonsnivå.

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet[2]), Seniorsaken, Forsvarets seniorforbund, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av Funksjonshemmedes organisasjoner, Landsorganisasjonen i Norge (LO), Unio, Yrkesorganisasjonens Sentralforbund (YS) og Akademikerne deltar i drøftingsmøtene. Finansdepartementet er også representert. Arbeids- og inkluderingsministeren leder møtene.

I forkant av selve drøftingsmøtene ble det 4. april 2022 avholdt et møte mellom organisasjonene og Arbeids- og inkluderingsdepartementet hvor rapporten «Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2022» fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene ble gjennomgått. Protokollen fra møtet følger som vedlegg 4.

Drøftingsmøtene ble gjennomført 13. og 18. mai 2022. Det ble slått fast at anslaget for lønnsveksten i 2022 i revidert nasjonalbudsjett er 3,7 prosent Det ble også konstatert at faktisk lønnsvekst for 2021 er beregnet til 3,5 prosent. Det foreligger dermed et positivt avvik på 1,1 prosent et år tilbake i tid som skal hensyntas. Det

[2] SAKO-samarbeidet er en samarbeidskomité bestående av LO-Stats Pensjonistutvalg, Telepensjonistenes Landsforbund, Fagforbundets sentrale pensjonistutvalg, Postens Pensjonistforbund, Politiets Pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes Forbund og Statens vegvesens pensjonistforbund.

Boks 2.1 Beregning av vekst i alderspensjon fra 1. mai 2022

	2021	2022
Lønnsvekst:		
Anslag på inneværende års lønnsvekst	2,40 %	3,70 %
Anslag på fjorårets lønnsvekst	3,10 %	3,50 %
Anslag på lønnsvekst for to år siden	3,50 %	3,10 %
Samlet (1)	*3,83 %*[1]	*4,84 %*
Prisvekst:		
Anslag på inneværende år	-	3,40 %
Samlet (2)	-	*3,40 %*
Gjennomsnitt av lønns- og prisvekst	-	*4,12 %*
Prosentvis økning i alderspensjon fra 1. mai	*5,36 %*	*3,53 %*

[1] Stortinget vedtok at årsveksten i løpende alderspensjon i 2021 skulle være 3,83 prosent, altså lik årsveksten i grunnbeløpet.

Samlet prosentvis årslønnsvekst i 2022:

Den samlede prosentvise årslønnsveksten (*sl*) som skal benyttes ved reguleringen, skal beregnes etter følgende formel:

sl = ((1 + a1/100) x (1 + a2/100) x (1 + f/100) – 1)) x 100

Faktorene a1 og a2 er avviket i prosentpoeng mellom forventet og faktisk lønnsøkning ett og to år tilbake i tid, noe som i 2022 vil si 1,1 prosentpoeng for 2021 og 0,0 prosentpoeng for 2020. Faktoren f er forventet lønnsvekst i 2022, anslått til 3,7 prosent.

((1 + 1,1/100) x (1 + 0,0/100) x (1 + 3,7/100) – 1) x 100 = 4,84 prosent

Samlet årlig lønnsvekst i 2022 (vekst i gjennomsnittlig G) ble på denne bakgrunn beregnet til *4,84 prosent.*

Vekst i grunnbeløp fra 1. mai 2022:

Nytt grunnbeløp fra 1. mai fastsettes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra 2021 til 2022 blir lik den samlede årslønnsveksten.

((106 399 x 4) + (111 477 x 8))/12 = 109 784

Grunnbeløpet øker fra 106 399 kroner til 111 477 kroner.
Vekst i grunnbeløpet fra 1. mai er *4,77 prosent*

Vekst i alderspensjon under utbetaling fra 1. mai 2022:

Alderspensjon under utbetaling reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst. Samlet årlig lønnsvekst i 2022 på 4,84 prosent, og anslått prisvekst på 3,4 prosent, gir et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst på 4,12 prosent. En årsvekst på 4,12 prosent gir en prosentvis økning i alderspensjon fra 1. mai på 3,53 prosent, se boks 2.2.

Reguleringsfaktoren etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd fra 1. mai 2022 er dermed *3,53 prosent.*

Vekst i minste pensjonsnivå og garantipensjon fra 1. mai 2022

Minste pensjonsnivå og garantipensjonen reguleres på samme måte som alderspensjon under utbetaling over minstenivået.

Boks 2.2 Fra årsvekst til vekst fra 1. mai

Nye reguleringsregler for alderspensjon under utbetaling gir en noe mer komplisert utregning av vekst fra 1.mai, sammenlignet med de gamle reglene.

Årsvekst

Årsveksten for alderspensjon under utbetaling finner man med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, som forklart i boks 2.1. Samlet prosentvis årslønnsvekst i 2022 på 4,84 prosent og en anslått prisvekst i 2022 på 3,4 prosent, gir et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst på 4,12 prosent.

(4,84+3,4)/2 = 4,12 prosent.

Årsveksten i alderspensjon under utbetaling skal altså være 4,12 prosent.

Vekst fra 1. mai:

Når man vet hva årsveksten skal være kan man regne seg bakover for å finne veksten som må gjelde fra 1. mai. Under følger departementets formel for avledning av vekst fra 1. mai når man vet årlig vekst.

Z1 = nivå på årlig alderspensjon fra 1. januar 2021
Z2 = nivå på årlig alderspensjon fra 1. mai 2021
Z3 = nivå på årlig alderspensjon fra 1. mai 2022

P1 = prosentvis vekst i alderspensjon fra 1. mai 2021
P2 = prosentvis vekst i alderspensjon fra 1. mai 2022
Y2 = prosentvis årlig vekst i alderspensjon fra 2021 til 2022

Nivå på årlig alderspensjon i 2021:

$$4 \times Z1 + 8 \times Z2 = 4 \times Z1 + 8 \times (1+P1) \times Z1$$

Nivå på årlig alderspensjon i 2022:

$$4 \times Z2 + 8 \times Z3 = 4 \times (1+P1) \times Z1 + 8 \times (1+P1) \times (1+P2) \times Z1$$

Prosentvis årlig vekst er altså:

$$\frac{4(1+P1)\,Z1 + 8(1+P1)(1+P2)Z1}{4Z1 + 8(1+P1)Z1}$$

Og dette må være lik (1+Y2), altså:

$$\frac{4(1+P1)Z1 + 8(1+P1)(1+P2)Z1}{4Z1 + 8(1+P1)Z1} = (1 + Y2)$$

Kan skrives:

$$\frac{4(1+P1) + 8(1+P1)(1+P2)}{4 + 8(1+P1)} = (1 + Y2)$$

Boks 2.2 (forts.)

Kan skrives:

$$\frac{(1+P1)+2(1+P2)(1+P1)}{1+2(1+P1)} = (1 + Y2)$$

Deretter kan man løse for P2, prosentvis vekst i alderspensjon fra 1. mai 2022, som er det man er ute etter:

$$P2 = \frac{(1+Y2)(1+2(1+P1))}{2(1+P1)} - \frac{3}{2}$$

Til slutt kan man sette inn tallene for Y2 og P1 som man allerede kjenner, som gir P2:

Y2 = prosentvis årlig vekst i alderspensjon fra 2021 til 2022 = 4,12 prosent
P1 = prosentvis vekst i alderspensjon fra 1. mai 2021 = 5,36 prosent

$$P2 = \frac{(1+0{,}0412)(1+2(1+0{,}0536))}{2(1+0{,}0536)} - \frac{3}{2}$$

$$P2 = 0{,}0353$$

Prosentvis vekst i alderspensjon under utbetaling fra 1. mai er *3,53 prosent*.

foreligger ikke avvik to år tilbake i tid. Det forelå ikke «særlige forhold» som skulle hensyntas ved beregningen av lønnsveksten. Veksten i konsumprisene er anslått til 3,4 prosent i revidert nasjonalbudsjett. Det skal ikke korrigeres for avvik i prisveksten for 2021 i reguleringen av løpende pensjoner i 2022.

Det var ikke uenighet om tallgrunnlaget.

Pensjonistforbundet (SAKO) og SAFO hadde en protokolltilførsel hvor de ga uttrykk for misnøye med resultatet. Organisasjonene mener pensjonistene kun får kompensert halvparten av avviket fra 2021. Organisasjonene viser til at dersom man i trygdeoppgjøret i 2021 hadde truffet på anslagene, ville pensjonistene fått 1,1 prosent mer. Organisasjonene viser til at regjeringen velger å halvere kompensasjonen for dette avviket fra 2021. Organisasjonene er skuffet over at regjeringen velger å overse deres krav om å gi noe ekstra til de laveste pensjonene og strammer inn reglene for regulering slik at minstepensjonistene ikke lenger har en noe gunstigere regulering enn øvrige alderspensjonister.

Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge hadde en samlet protokolltilførsel. Organisasjonene mener det ville vært riktig å etterregulere pensjonene også for halvparten av avviket mellom anslått prisvekst og faktisk prisvekst i 2021 på 0,7 pst. og ikke bare for halvparten av avviket på lønnsveksten. Organisasjonene påpeker at etterregulering for avvik på både lønnsvekst og prisvekst vil være en naturlig følge av at reguleringen av løpende pensjoner ble lagt om til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst i fjor.

LOP hadde en egen protokolltilførsel. LOP uttrykte skuffelse over resultatet av trygdedrøftingene. LOP viser til at både lønnsvekst og prisvekst ble 3,5 prosent for 2021, noe som betyr at pensjonistene skulle fått 3,5 prosent økning i fjor. LOP viser til at alderspensjonistene bare får halve avviket for 2021 kompensert, og synes at det er underlig at regjeringen velger å kompensere for lønnsvekst, men ikke for prisvekst.

Protokollen fra møtene følger som vedlegg 5.

Boks 2.3 Beregning av vekst i minste pensjonsnivå og garantipensjon fra 1. mai 2022

Vekst i minste pensjonsnivå fra 1. mai 2022:

Satsene for minste pensjonsnivå og garantipensjon reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst, på samme måte som alderpensjon under utbetaling over minstenivået.
Eksempel minste pensjonsnivå ordinær sats:

193 429 x (1 + 3,53/100) = 200 257

Minste pensjonsnivå ordinær sats øker fra 193 429 kroner til 200 257 kroner.
Vekst i minstesatsene fra 1. mai er *3,53 prosent*

Minste pensjonsnivå, kroner

	1. mai 2019	1. sept 2019	1. mai 2020	1. mai 2021	1. mai 2021[1]	1. juli 2021	1. mai 2022
Lav sats (ektefelle har pensjon)	157 171	158 171	158 621	166 242	167 125	167 125 (166 242)	173 025
Ordinær sats (ektefellen har uføretrygd eller årlig inntekt over 2G)	181 908	181 908	183 587	192 408	193 429	193 429 (192 408)	200 257
Høy sats (pensjonist med ektefelle med inntekt under 2 G og som ikke har pensjon eller trygd)	191 422	191 422	193 188	202 470	203 545	203 545 (202 470)	210 730
Særskilt sats (enslig pensjonist)	198 818	202 818	208 690	218 717	219 878	224 878[2] (223 717)	232 816
Særskilt sats (forsørger ektefelle over 60 år og fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg)	297 955	297 955	300 704	315 152	316 825	316 825 (315 152)	328 009

[1] Særskilt omregulering for 2021 med virkning fra 1. mai 2021. Se punkt 2.3.
[2] Fra 1. juli 2021 økte særskilt sats til enslige med 5 000 kroner. Den særskilte omreguleringen for 2021 med virkning fra 1. mai 2021 ga et nytt nivå som økningen skulle tatt utgangspunkt fra. Tallene i parentes viser nivået før omreguleringen for 2021.

Garantipensjon, kroner

	1. mai 2019	1. mai 2020	1. mai 2021	1. mai 2021[1]	1. mai 2022
Ordinær sats (ektefellen har uføretrygd, alderspensjon eller AFP eller årlig inntekt over 2 G)	176 099	177 724	186 263	187 252	193 862
Høy sats (enslig pensjonist og pensjonist med ektefelle med inntekt under 2 G og som ikke har pensjon eller trygd)	190 368	192 125	201 356	202 425	209 571

[1] Særskilt omregulering for 2021 med virkning fra 1. mai 2021. Se punkt 2.3.

Boks 2.4 Alderspensjon for gift person med pensjon over minste pensjonsnivå. Eksempel

Månedlig pensjon frem til 1. mai 2022

Grunnpensjon	106 399 x 0,90/12	7 980 kroner
Tilleggspensjon		13 626 kroner
Sum		21 606 kroner

Månedlig pensjon fra 1. mai 2022

Reguleringsfaktoren for alderspensjon under utbetaling ble fastsatt til 3,53 prosentprosent, jf. forskrift 20. mai 2022 nr. 881 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon fra 1. mai 2022 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekter for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

Grunnpensjon	7 980 x (1+3,53/100)	8 262 kroner
Tilleggspensjon	13 626 x (1+3,53/100)	14 107 kroner
Sum		22 369 kroner

Boks 2.5 Alderspensjon for enslig person med minste pensjonsnivå. Eksempel

Månedlig pensjon frem til 1. mai 2022

Minste pensjonsnivå særskilt sats enslig utgjør 224 878 kroner.

Grunnpensjon	106 399 x 1,00/12	8 867 kroner
Tilleggspensjon		5 559 kroner
Pensjonstillegg		3 280 kroner
Minstenivåtillegg		1 034 kroner
Sum		18 740 kroner

Månedlig pensjon fra 1. mai 2022

Reguleringsfaktoren for alderspensjon for enslig person med minstenivå ble fastsatt til 3,53 prosent, og minste pensjonsnivå særskilt sats enslig ble fastsatt til 232 816 kroner, jf. forskrift 20. mai 2022 nr. 881 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon fra 1. mai 2022 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekter for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

Grunnpensjon	8 867 x (1+3,53/100)	9 180 kroner
Tilleggspensjon	5 559 x (1+3,53/100)	5 755 kroner
Pensjonstillegg	3 280 x (1+3,53/100)	3 396 kroner
Minstenivåtillegg		1 070 kroner
Sum		19 401 kroner

3 Evaluering av pensjonsreformen

Prinsippet om regulering av pensjon under utbetaling med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten var en del av det brede pensjonsforliket i 2005. Reguleringen ble konkretisert til regulering med lønnsveksten fratrukket en fast faktor, jf. Ot.prp. nr. 37 (2008–2009). Som nevnt i punkt 2 er reglene for regulering av alderspensjon under utbetaling endret til regulering med et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst.

Det ble 12. juni 2020 oppnevnt et utvalg som skal evaluere pensjonsreformen. Utvalget ble gitt et omfattende mandat. Utvalget skal evaluere om de langsiktige målene i reformen vil kunne nås, og se på mulige justeringer for å sikre pensjonssystemets økonomiske og sosiale bærekraft. Et av punktene utvalget skal vurdere er den praktiske gjennomføringen av regulering av pensjoner under utbetaling. Som del av dette skal utvalget eventuelt komme med alternative forslag til reguleringsregler som ikke svekker bærekraften i pensjonssystemet. Som følge av Stortingets anmodningsvedtak om en omlegging av reguleringsreglene til et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten, ble det i brev til pensjonsutvalget 26. mars 2021 presisert at utvalget skal utrede et konkret forslag til hvordan en slik omlegging kan gjennomføres, og vurdere om omleggingen tilsier at det bør gjøres andre endringer i pensjonssystemet. Eksempler på forhold som utvalget skal vurdere, er vilkåret for å ta ut alderspensjon før 67 år, reguleringen av minsteytelsene, og tiltak som kan sikre et konsistent pensjonssystem, herunder mulighetene til å opprettholde en nøytral uttaksmodell.

Utvalget skal legge frem sin utredning med tilrådinger for Arbeids- og inkluderingsdepartementet innen 15. juni 2022.

4 Faktorer som påvirker pensjonistenes realinntektsutvikling og kjøpekraft

4.1 Innledning

Gjennom reguleringen av pensjonene bestemmes den nominelle inntektsutviklingen til pensjonistene. Realveksten fremkommer ved å ta hensyn til prisutviklingen. Både den nominelle og den reelle inntektsutviklingen påvirkes også av endringer i pensjonsreglene. Når det også tas hensyn til skatt, fremkommer utviklingen i pensjonistenes kjøpekraft.

I dette punktet redegjøres det for realvekst i alderspensjon der det bare tas hensyn til konsekvensene for realveksten av reguleringen etter de ordinære reglene, jf. punkt 4.2. I punkt 4.3 gjøres det rede for endringer i skattereglene for pensjonistene. I punkt 4.4 redegjøres det for den samlede virkningen for pensjonistenes kjøpekraft.

4.2 Realvekst i alderspensjon

Etter flere år med høy reallønnsvekst avtok veksten i 2014 og 2015, og i 2016 fikk lønnstakerne en betydelig reallønnsnedgang, se tabell 4.1. Mellom 2017 og 2019 var reallønnsveksten igjen svakt positiv. Reallønnsveksten i 2020 var på 1,8 prosent. I revidert nasjonalbudsjett 2022 anslås det nullvekst for 2021, og en svakt positiv vekst for 2022. Den gjennomsnittlige årlige reallønnsveksten sett under ett anslås å bli 1,0 prosent fra 2011–2022.

Realveksten i alderspensjonen har frem til 2021 fulgt lønnsveksten, men med et fratrekk på 0,75 prosent. Som nevnt i punkt 2 legges anslaget for gjennomsnittlig årslønnsvekst i revidert nasjonalbudsjett til grunn, justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk lønnsvekst de siste to årene. Samlet lønnsvekst som er lagt til grunn i reguleringen, avviker derfor fra den faktiske lønnsveksten, og gjør at det ikke bare er fratrekket på 0,75 prosent som påvirker forskjellen i realveksten i lønninger og pensjoner.

Realveksten i pensjonene var positiv i perioden 2011–2014 og i 2019, men har vært negativ i 2015–2018, når også realveksten i lønningene var svak eller negativ. Det var nullvekst i 2020. Det var en svakt positiv realvekst i alderspensjon for 2021, og det anslås realvekst på 0,7 prosent i 2022. Gitt anslagene for 2021 og 2022 er den gjennomsnittlige realveksten i alderspensjon i perioden 2011–2022 anslått til 0,3 prosent.

4.3 Endring av skatt i 2022

I statsbudsjettet for 2022 ble det vedtatt generelle endringer i personbeskatningen som også berører

Tabell 4.1 Utvikling i priser, lønninger og alderspensjon 2011–2022. Prosent

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Gjennomsnitt 2011–2022
Nominell lønnsvekst[1]	4,2	4,0	3,9	3,1	2,8	1,7	2,3	2,8	3,5	3,1	3,5	3,7	3,2
Prisvekst[2]	1,2	0,8	2,1	2,0	2,1	3,6	1,8	2,7	2,2	1,3	3,5	3,4	2,2
Reallønnsvekst	3,0	3,2	1,8	1,1	0,7	-1,8	0,5	0,1	1,3	1,8	0,0	0,3	1,0
Realvekst i alderspensjon[3]	2,7	2,4	0,9	0,9	-0,4	-1,8	-0,9	-0,8	0,2	0,0	0,3	0,7	0,3

1 Historiske tall 2011–2021. Lønnsveksten for 2021 kan bli revidert. Anslag fra Revidert nasjonalbudsjett 2022 for 2022.
2 Historiske tall 2011–2021. Brudd i serien mellom 2015 og 2016. Anslag fra Revidert nasjonalbudsjett 2022 for 2022.
3 Realvekst i alderspensjon gjelder alderspensjon utover minstenivået og blir i reguleringen justert for avvik mellom anslått og faktisk lønnsvekst i foregående år.
Kilder: Statistisk sentralbyrå og Finansdepartementet.

alderspensjonister. Blant annet ble personfradraget økt med 4 250 kroner utover lønnsjustering. I formuesskatten ble bunnfradraget, satser og verdsettelse økt.

Maksimalt beløp for det særskilte skattefradraget for pensjonister ble økt fra 32 620 kroner til 33 400 kroner. Innslagspunktet for nedtrapping trinn 1 av skattefradraget økte med anslått vekst i minstenivået for alderspensjon fra 206 050 kroner til 210 950 kroner, mens innslagspunktet for nedtrapping trinn 2 ble økt med anslått vekst i ordinær alderspensjon fra 310 700 kroner til 318 000 kroner. Nedtrappingssatsene ble videreført uendret på henholdsvis 16,7 pst. og 6,0 pst. I tillegg ble satsen for minstefradraget i pensjon økt fra 37 pst. til 40 pst.

Samlet er det anslått at pensjonister i 2022 får en lettelse i inntektsskatten på 125 mill. kroner og en skjerpelse i formuesskatten på 1 125 mill. kroner.

4.4 Vekst i utbetalt pensjon for ulike husholdningstyper

Tabell 4.2 viser beregnet vekst i utbetalt pensjon og realvekst før og etter skatt for enslige og ektepar med minsteytelse og for enkelte utvalgte husholdningstyper for 2021 og 2022. Det er forutsatt at husholdningene kun har inntekt i form av pensjon og trygd, kun har standard fradrag og ikke har skattepliktig formue.

Nominell økning i minste pensjonsnivå for 2021 er 5,8 prosent for enslige og 3,9 prosent for ektepar der begge har minsteytelse. At økningen for enslige er høyere, skyldes økt minstepensjon for enslige alderspensjonister fra 1. juli 2021 samt økningen med 4000 kroner fra 1. mai 2020. Nominell vekst i øvrige alderspensjoner for 2021 er 3,8 prosent.

Beregnet realvekst før og etter skatt for enslige og ektepar med minsteytelse for 2021 er på henholdsvis 2,2 prosent og 0,4 prosent.

Tabell 4.2 inneholder også beregninger for enslige alderspensjonister med en pensjon på henholdsvis 250 000 kroner og 550 000 kroner og for pensjonistektepar med en samlet inntekt på henholdsvis 550 000 kroner og 750 000 kroner. Beregnet realvekst etter skatt i 2021 er 0,8 prosent for enslige med en inntekt på 250 000 kroner og 0,0 prosent for enslige med en inntekt på 550 000 kroner. Ektepar med en samlet inntekt på 550 000 har en beregnet realvekst etter skatt i 2021 på 0,0 prosent og ektepar med en samlet inntekt på 750 000 kroner har en beregnet realvekst etter skatt i 2021 på 0,3 prosent.

I 2022 anslås det en nominell vekst i minste pensjonsnivå for enslige på 5,3 prosent. For øvrige alderspensjoner anslås en nominell vekst på 4,1 prosent. Anslaget for minsteytelsene gjelder

Tabell 4.2 Beregnet årlig vekst i pensjon og trygd for utvalgte husholdningstyper[1]. Prosent

	2021			2022[2]		
Pensjon/trygd	Nominell vekst	Realvekst før skatt	Realvekst etter skatt	Nominell vekst	Realvekst før skatt	Realvekst etter skatt
Enslig, alderspensjon, minsteytelse	5,8	2,2	2,2	5,3	1,8	1,8
Ektepar, alderspensjon, begge minsteytelse	3,9	0,4	0,4	4,1	0,7	0,7
Enslig, 250 000 kr	3,8	0,3	0,8	4,1	0,7	0,4
Enslig, 550 000 kr	3,8	0,3	0,0	4,1	0,7	0,6
Ektepar, 350 000 + 200 000 kr	3,8	0,3	0,0	4,1	0,7	0,7
Ektepar, 500 000 + 250 000 kr	3,8	0,3	0,3	4,1	0,7	0,5
Enslig ufør, minsteytelse	3,8	0,3	0,1	4,8	1,4	1,7
Ektepar ufør, begge minsteytelse	3,8	0,3	0,2	4,8	1,4	1,7

1 Det er forutsatt at husholdningene kun har inntekt i form av pensjon og trygd, kun har standard fradrag og ikke har skattepliktig formue. Sistnevnte innebærer at endringer i formuesskatten ikke påvirker beregnet realvekst etter skatt. For minsteytelsene i alderspensjon er minste pensjonsnivå (gammel alderspensjon) lagt til grunn.

2 Beregningene er basert på vekstfaktorene som ligger til grunn for revidert budsjett 2022, jf. Meld. St. 2 (2021–2022) *Revidert nasjonalbudsjett 2022*.

Kilde: Finansdepartementet.

minste pensjonsnivå i gammel opptjeningsmodell. Veksten i uføretrygden anslås til 4,8 prosent.

Realvekst før skatt anslås til 1,8 prosent for minste pensjonsnivå for enslige. For øvrige alderspensjonister anslås en realvekst før skatt på 0,7 prosent.

5 Inntektsutvikling blant den eldre del av befolkningen

I dette punktet presenteres statistikk som belyser utviklingen i samlet inntekt for den eldre del av befolkningen i perioden 2010–2020. Tallene i dette punktet fremgår også i rapporten «Arbeid, pensjon og inntekt i den eldre befolkningen. Rapport fra Pensjonspolitisk arbeidsgruppe 2022».

Mange i aldersgruppen over 62 år står fortsatt i arbeid, og mange kombinerer arbeid med pensjonsuttak. Samtidig er det en gruppe som kun mottar alderspensjon, og en del mottar andre ytelser fra det offentlige. Det er derfor viktig å se på samlet inntekt, ikke bare alderspensjon fra folketrygden.

Ved utgangen av 2020 var det 1 149 115 personer som var 62 år eller eldre. Figur 5.1 illustrerer sammensetningen av samlet inntekt for alle som var 62 år eller eldre i 2020, fordelt etter alder. Samlet inntekt er stort sett fallende med økt alder. 62-åringene hadde en gjennomsnittlig inntekt på rundt 641 000 kroner før skatt, mens tilsvarende nivå for 75-åringene var rundt 396 000 kroner. Skattereglene behandler pensjonsinntekt lempeligere enn yrkesinntekt, og dette kombinert med et progressivt skattesystem gjør at inntektsforskjellene mellom aldersgruppene er mindre når vi måler etter skatt. Yrkesinntekt er summen av lønnsinntekter og netto næringsinntekter i løpet av kalenderåret. 62-åringenes inntekt etter skatt utgjorde 70,7 prosent av samlet inntekt før skatt i 2020, mens tilsvarende andel for 75-åringene var 81,5 prosent.

Yrkesinntekten utgjør den viktigste inntektskomponenten frem til fylte 67 år. For 67-åringene utgjør yrkesinntekt og alderspensjon om lag like stor andel av samlet inntekt, rundt 30 prosent hver. Alderspensjon inkluderer kun alderspensjon fra folketrygden. Alderspensjon fra supplerende ordninger inngår i andre overføringer, sammen med blant annet økonomisk sosialhjelp, supplerende stønad og barnetrygd.

Hvis man sammenlikner den eldre befolkningen med den yngre, så ser en at inntektsnivået er høyere blant den yngre delen av befolkningen

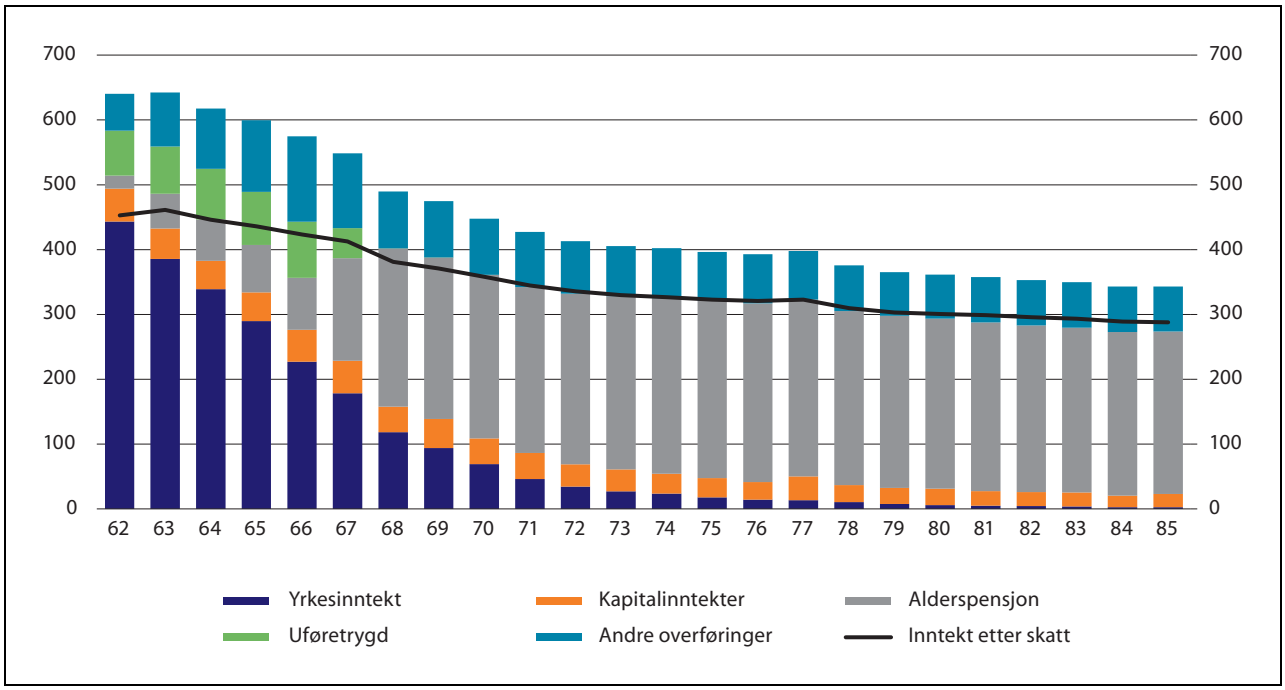

Figur 5.1 Sammensetning av gjennomsnittlig samlet inntekt for personer 62–85 år i 2020. Tusen kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

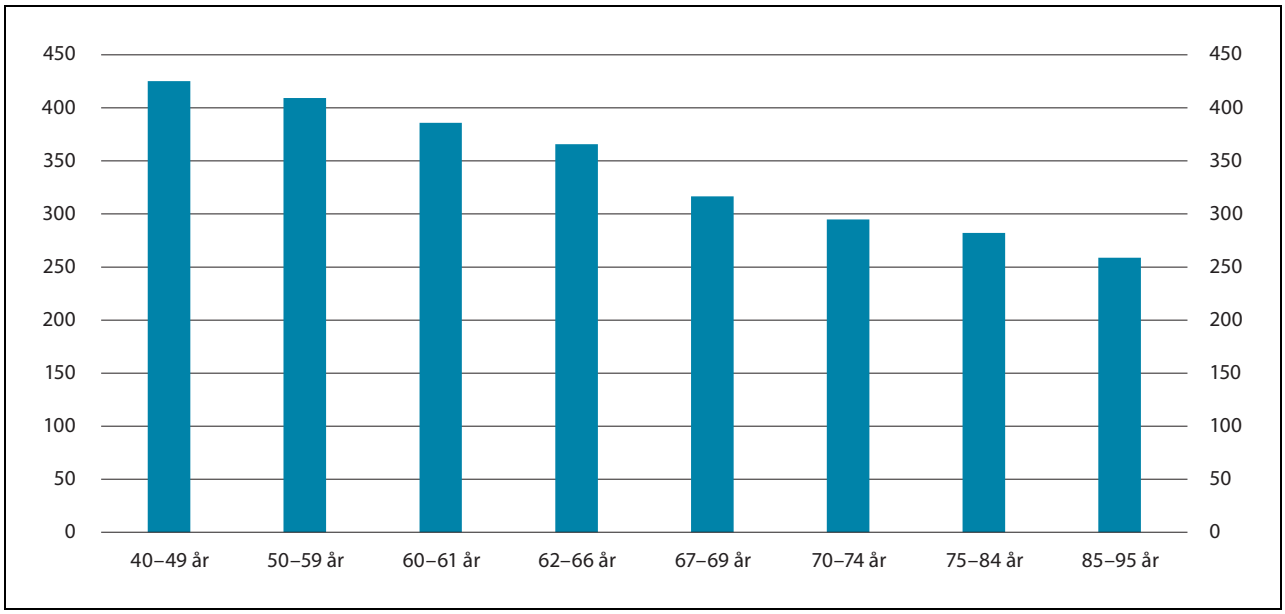

Figur 5.2 Median samlet inntekt etter skatt i 2020. Tusen kroner

Kilde: Statistisk sentralbyrå

enn blant den eldre delen, se figur 5.2 som viser median samlet inntekt etter skatt for ulike aldersgrupper i 2020. Median samlet inntekt etter skatt sier noe om hvordan kjøpekraften er for medianen i hver aldersgruppe, det vil si den personen som ligger midt i inntektsfordelingen for den aktuelle aldersgruppen. Median inntekt er jevnt avtagende med alder, og det er størst relativ endring fra 62–66 år til 67–69 år da mange trer ut av arbeidslivet i denne perioden. Mens arbeidsinntekt er hovedinntekten for dem som er under 62 år, er pensjon hovedinntekten for dem som er 67 år og eldre.

Ved å sammenligne utviklingen i kjøpekraft for den eldre del av befolkningen med utviklingen for den øvrige befolkningen, får man et bilde av hvordan utviklingen for den eldre delen av befolkningen har vært relativt til andre aldersgrupper. Figur 5.3 viser realveksten i median samlet inntekt etter skatt for utvalgte aldersgrupper i perioden 2010–2020. Den eldre befolkningen har

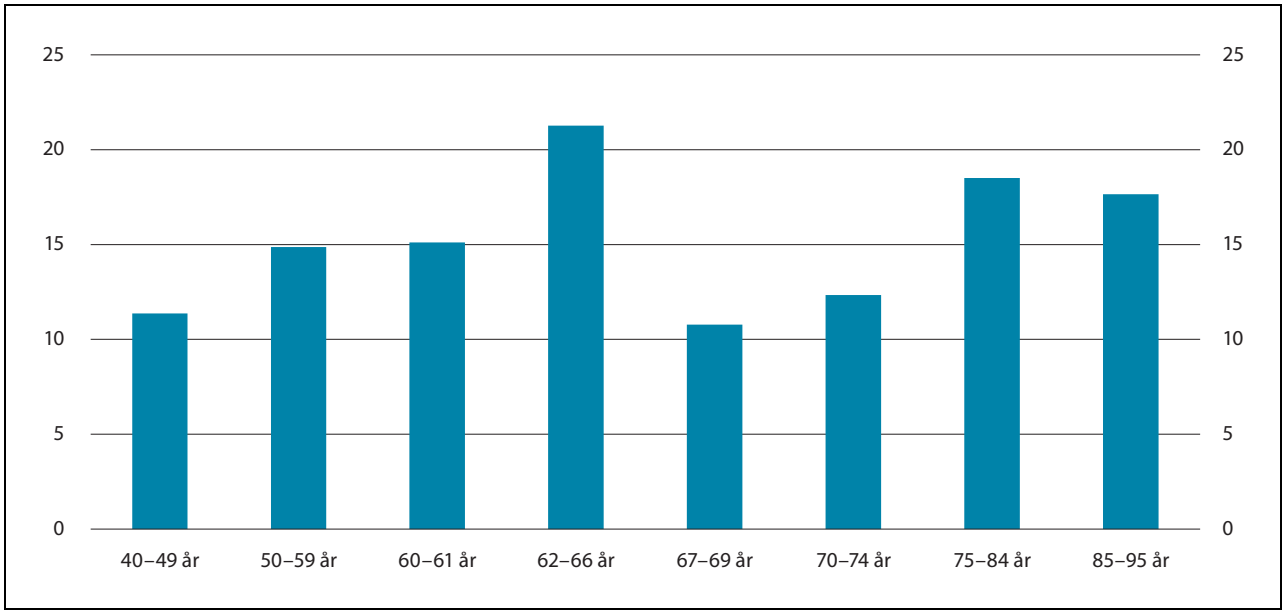

Figur 5.3 Realvekst i median samlet inntekt etter skatt fra 2010 til 2020. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

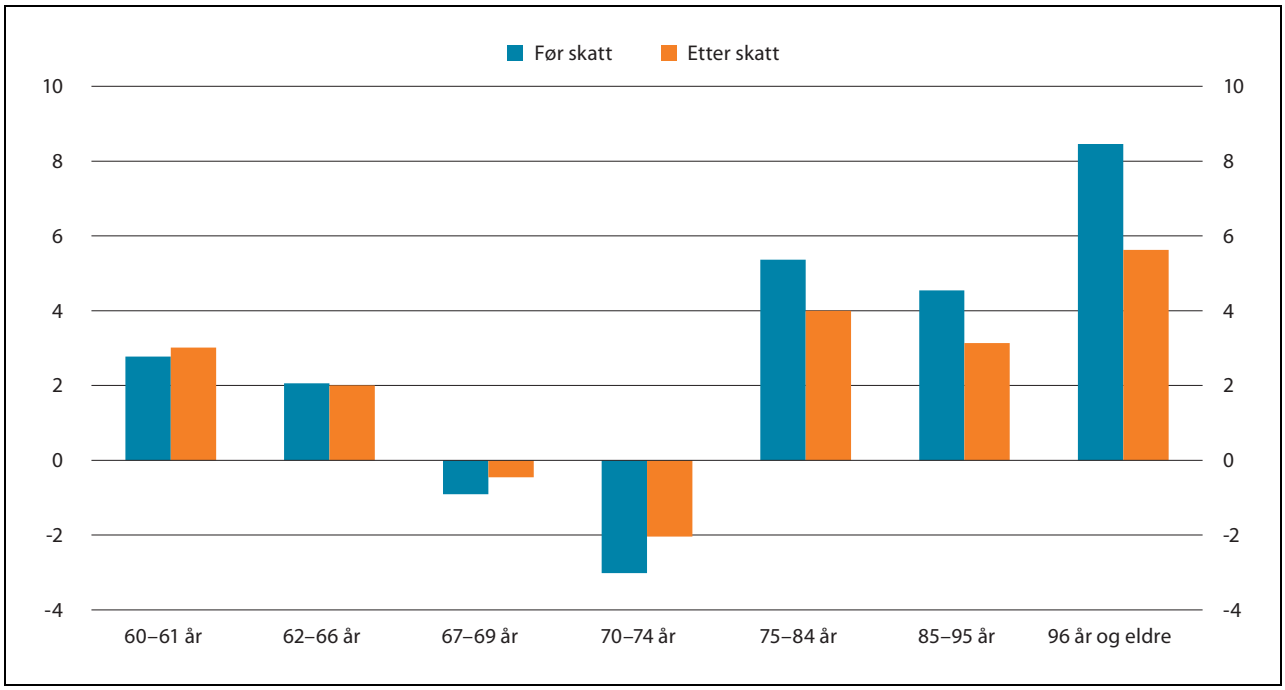

Figur 5.4 Realvekst i median samlet inntekt før og etter skatt fra 2015 til 2020. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

samlet sett hatt en sterkere økning i kjøpekraften de siste ti årene enn den yngre befolkningen, men for aldersgruppene 67–69 år og 70–74 år er veksten om lag på nivå med aldersgruppen 40–49 år. Dette må ses i sammenheng med at årskullene 1944–1949, som fikk mulighet til tidlig uttak av alderspensjon fra 2011, nå i stor grad har hatt avgang fra arbeid. Uttaksmønsteret for disse årskullene medfører isolert sett lavere inntekt når en sammenlikner med inntektsnivået for de som er født 10 år tidligere og som ikke hadde mulighet til uttak av alderspensjon før 67 år. Realveksten i median inntekt etter skatt har vært sterkest i aldersgruppen 62–66 år.

Også når vi kun ser på perioden 2015–2020, har realveksten i inntekt for den eldre delen av befolkningen vært høy for mange av aldersgruppene. Aldersgruppen 96 år og eldre har hatt den sterkeste veksten i inntekt før og etter skatt, se figur 5.4. Dette henger sammen med at Stortinget flere ganger etter 2015 har gjort vedtak som har påvirket satsene for minste pensjonsnivå, utover reguleringen. Fra 2016 ble det vedtatt at minste pensjonsnivå for enslige skulle økes med 4000 kroner samt at grunnpensjonen for gifte og samboende skulle heves. I 2017 ble den særskilte satsen for enslige økt med 4 000 kroner, mens de øvrige satsene for minste pensjonsnivå økte med 1 000 kroner, og fra 2019 ble det vedtatt en ytterligere økning av den særskilte satsen for enslige med 4 000 kroner. Aldersgruppen 96 år og eldre besto av 7 655 personer, der en høy andel er minstepensjonister.

I aldersgruppene 60–61 og 62–66 år er arbeid hovedinntektskilden. Forskjellen mellom realvekst i inntekt før og etter skatt er liten for disse gruppene. Også de eldste aldersgruppene har hatt vekst i inntekt før skatt. Høyere inntekt før skatt betyr at flere betaler skatt av inntekten og gjennomsnittskatten er høyere. Realveksten i inntekt etter skatt blir da relativt sett noe lavere. Realveksten i inntekt etter skatt vil også være påvirket av skatteendringer i perioden. For aldersgruppen 67–69 år og 70–74 år har det i perioden vært en negativ realvekst i samlet inntekt, både før og etter skatt. Den negative realveksten for denne gruppen skyldes at tidliguttak av alderspensjon gir en lavere årlig ytelse, og mange har valgt å ta ut alderspensjonen før 67 år.

Selv om realveksten over perioden 2010–2020 har vært god for mange aldersgrupper, har den årlige veksten vært varierende. Figur 5.5 viser årlig realvekst i median inntekt etter skatt fra 2015 til 2020. Som det går frem av figuren var realveksten i median samlet inntekt etter skatt negativ for alle aldersgrupper over 60 år i perioden 2015–2016. Dette har sammenheng med svak lønnsvekst i perioden, som gir lavere årlig regulering av alderspensjon. Prisveksten påvirket ikke reguleringen direkte i denne perioden. Men høy pris-

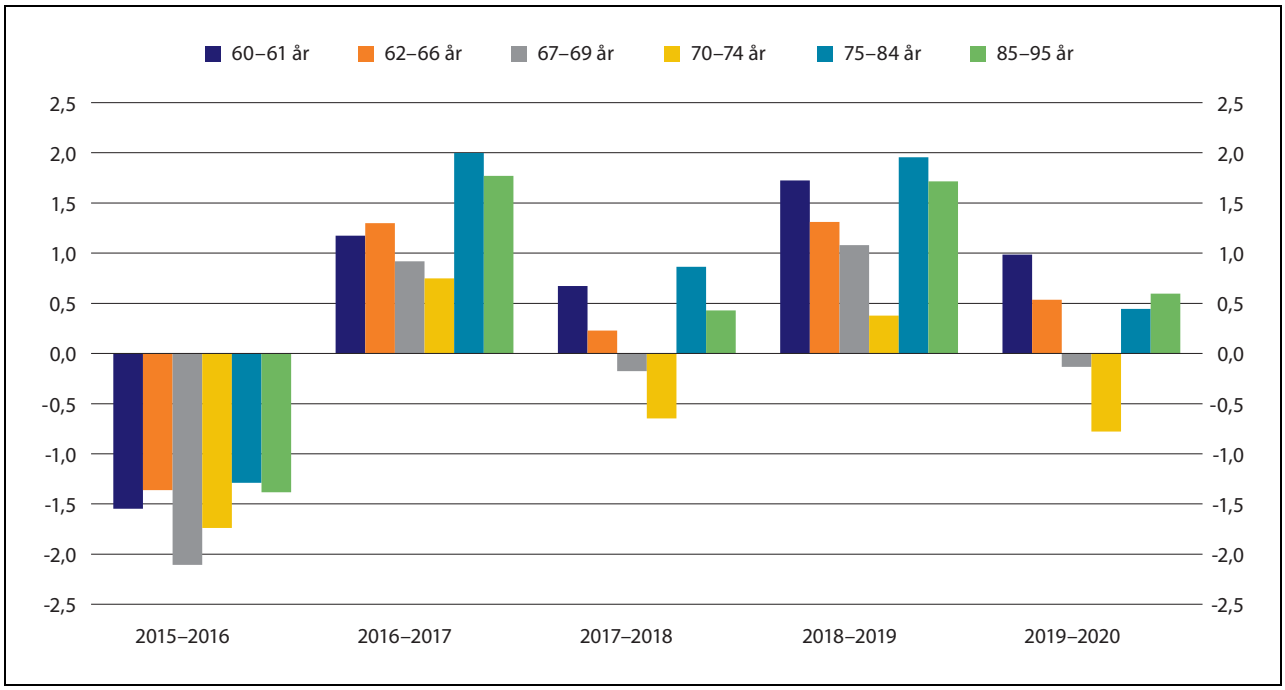

Figur 5.5 Årlig realvekst i median samlet inntekt etter skatt. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

vekst bidro til negativ realvekst. Alle husholdningstyper, også husholdninger uten eldre, hadde negativ vekst i median samlet inntekt etter skatt i 2016. For perioden 2016–2017 var realveksten igjen positiv for alle aldersgrupper over 60 år. For perioden 2017–2018 var realveksten marginalt positiv for enkelte aldersgrupper over 60 år, mens den var negativ for aldersgruppen 67–69 år og 70–74 år. For perioden 2018–2019 var realveksten igjen positiv. For perioden 2019–2020 var realveksten positiv for enkelte aldersgrupper over 60 år, mens den var negativ for aldersgruppen 67–69 år og 70–74 år som vist i figur 5.5.

Innfasingen av muligheten til uttak av pensjon før 67 år har bidratt til lavere årlig vekst i alderspensjon fra folketrygden. Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU) viser i sin rapport for 2021 (NOU 2021: 5) at utviklingen i gjennomsnittlig alderspensjon siden 2011 har vært svak for aldersgruppen 62–66 år. Et flertall av disse har imidlertid hatt yrkesinntekt ved siden av alderspensjonen slik at utviklingen i samlet inntekt for denne gruppen har vært god. De som tar ut alderspensjon før 67 år får imidlertid lavere årlig alderspensjon resten av livet enn om de hadde ventet med uttak til 67 år. Innfasing av de som har mulighet til uttak fra 62 år gir derfor utslag i særlig lav årlig vekst i gjennomsnittlig alderspensjon for aldersgruppene 67–69 år og 70–74 år de seneste årene. SSB-rapporten «Kombinasjon av tidligpensjon og arbeid» (SSB, 2020) har fulgt 1949-kullet og sett på deres utvikling i inntekt og formue i perioden 2012 til 2018. I 2012 kombinerte nesten en av fem 63-åringer yrkesaktivitet med alderspensjon, hvorav flertallet var menn. Rapporten viser at personer som kombinerte yrkesaktivitet og alderspensjon i 2012 i utgangspunktet hadde et betydelig høyere inntektsnivå enn andre, også sammenliknet med yrkesaktive uten alderspensjon i 2012. Denne forskjellen vedvarte frem til 67 års alder, før den stort sett ble utlignet når de aller fleste gikk ut av arbeidslivet og fikk alderspensjon som viktigste inntektskilde. Yrkesinntektene i de to gruppene av yrkesaktive var relativt like i perioden, så forskjellen mellom dem kom i all hovedsak fra uttaket av alderspensjon. Valget mellom å ta ut tidlig alderspensjon ved siden av yrkesaktivitet eller ikke i 2012 ser ikke ut til å ha skapt forskjeller i formuessituasjonen, til tross for at de som har kombinert arbeid og pensjon har hatt et høyere inntektsnivå i den aktuelle perioden.

SSB-rapporten «Høy inntektsvekst for eldre» (SSB, 2019) viser også at den eldre befolkningen har hatt god inntektsvekst. I tillegg til å sammenligne inntekten blant den eldre befolkningen på tvers av årskull ser rapporten også på hvordan inntektssammensetningen og samlet inntekt endrer seg med alder for det samme årskullet (1947-kullet). Rapporten viser at median samlet

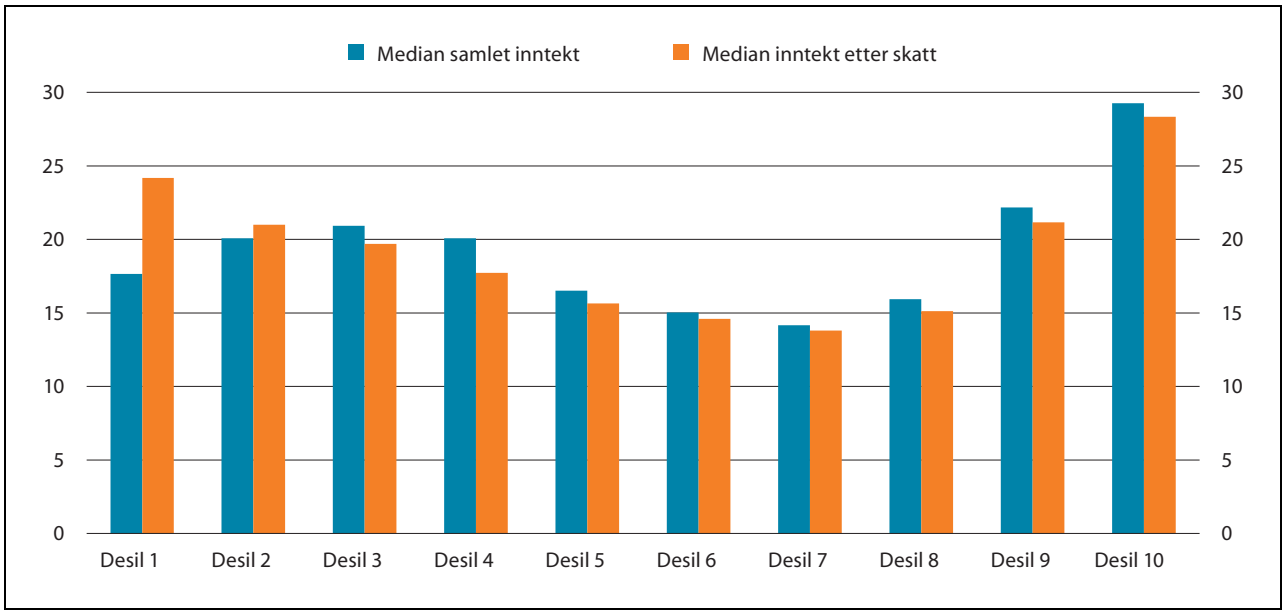

Figur 5.6 Realvekst i median samlet inntekt før og etter skatt fra 2010 til 2020 for personer som er 62 år eller eldre fordelt på desiler. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå

inntekt etter skatt holder seg mer eller mindre rundt 300 000 over hele aldersløpet fra 60–70 år.

Inntektsutviklingen fordelt på grupper med ulikt inntektsnivå er vist i figur 5.6. Figuren viser økningen i kjøpekraft for den eldre befolkningen fordelt på ulike desiler. En desilfordeling for samlet inntekt betyr at populasjonen er delt i 10 intervaller, slik at hvert intervall inneholder like mange personer. Desil 1 referer til de 10 prosentene med lavest inntekt, desil 2 til de 10 prosentene med nest lavest inntekt osv.

Realveksten i inntekt etter skatt har vært høy for alle desiler. Økningen i kjøpekraft har vært sterkest blant de 10 prosentene med høyest samlet inntekt. Realinntektsveksten har også vært høy blant de med lavest samlet inntekt. De tre laveste desilene, dvs. de 30 prosentene med lavest samlet inntekt, har hatt en realvekst i median samlet inntekt etter skatt på om lag 20 prosent eller høyere i perioden 2010 til 2020.

At realveksten i samlet inntekt har vært sterkest blant de med høyest samlet inntekt kan fange opp at en del høytlønnede kombinerer full jobb og full pensjon, noe som ikke var mulig i perioden før pensjonsreformen. At realveksten også har vært god for de med lavest samlet inntekt reflekterer trolig økningen i minstepensjonen i perioden.

6 Minste pensjonsnivå og lavinntekt blant alderspensjonistene

Stortinget har bedt regjeringen om at den årlige meldingen til Stortinget om regulering av pensjoner og pensjonisters inntektsforhold rapporterer om utviklingen i antall mottakere av minste pensjonsnivå, samt utviklingen i lavinntekt blant alderspensjonistene.

Ved utgangen av 2021 var det 146 523 minstepensjonister blant alderspensjonistene. Den langsiktige trenden er at antall personer som mottar minste pensjonsnivå er fallende. Siden 2011 har andelen minstepensjonister falt fra 24,8 prosent til 14,6 prosent av alle alderspensjonistene i 2021. Tabell 6.1 viser utviklingen i antall og andel minstepensjonister de siste fem årene. Det var om lag 8 300 flere minstepensjonister ved utgangen av året 2021 enn i 2020, som tilsvarer en økning på 6,0 prosent. At antallet minstepensjonister har økt i 2019 og 2021 henger sammen med heving av satsene for minste pensjonsnivå. Når minstesatsene heves, blir flere alderspensjonister omfattet av det nye minstenivået. Typisk er dette alderspensjonister med alderspensjon som tidligere har vært litt høyere enn minste pensjonsnivå. Minstepensjon kan ikke tas ut før 67 år. For å kunne ta ut alderspensjon før 67 år kreves det at opptjeningen er tilstrekkelig høy for at pensjonsnivået ved 67 år minst tilsvarer minste pensjonsnivå for enslige. Uttak av alderspensjon fra 62 år har gitt flere pensjonister og derfor isolert sett bidratt til en lavere andel med minstepensjon slik det måles her de første årene etter 2011.

Minstepensjonsnivået ble i årene 2011–2015 regulert med veksten i grunnbeløpet og deretter justert for effekten av levealdersjusteringen ved 67 år, uten andre justeringer av nivået. Dette ga en gunstigere regulering for mottakere av minste pensjonsnivå sammenlignet med alderspensjonister med høyere pensjon. Fra 2015 til 2016 økte andelen med minste pensjonsnivå noe, som følge av en økning i minste pensjonsnivå for enslige og grunnpensjon for gifte og samboende. Økningen ble isolert sett anslått å øke antallet med minstepensjon med 26 000 nye minstepensjonister. I 2019 ble minstesatsene hevet ytterligere og denne økningen ble anslått å gi 12 000 nye minstepensjonister.

I 2021 fattet Stortinget vedtak 525 og 620, om å øke minste pensjonsnivå, særskilt sats enslige med 4000 kroner. I budsjettavtalen mellom de daværende regjeringspartiene og Fremskritts-

Tabell 6.1 Antall og prosentandel minstepensjonister ved utgangen av året

	2017	2018	2019	2020	2021
Antall					
Kvinner	133 174	124 456	125 901	118 083	123 994
Menn	21 037	20 193	20 938	20 164	22 529
Totalt	154 211	144 649	146 839	138 247	146 523
Prosentandel					
Kvinner	28,2	25,9	25,6	23,5	24,2
Menn	4,7	4,4	4,5	4,2	4,6
Totalt	16,8	15,4	15,3	14,1	14,6

Med minstepensjonist menes her alderspensjonister over 67 år som mottar den garanterte minste alderspensjonsytelsen fra folketrygden, såkalte minste pensjonsnivå. For mottakere av AFP i privat sektor, medregnes den livsvarige delen av AFP-ytelsen i den samlede pensjonen ved vurdering om den enkelte regnes som minstepensjonist. For alderspensjon beregnet etter nye opptjeningsregler har beregnet minste pensjonsnivå byttet navn til garantipensjon. Dette gjelder delvis for årskullene 1954–1962 og fullt ut for årskull født etter 1962 som mottar en minsteytelse fra 2021 og senere.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

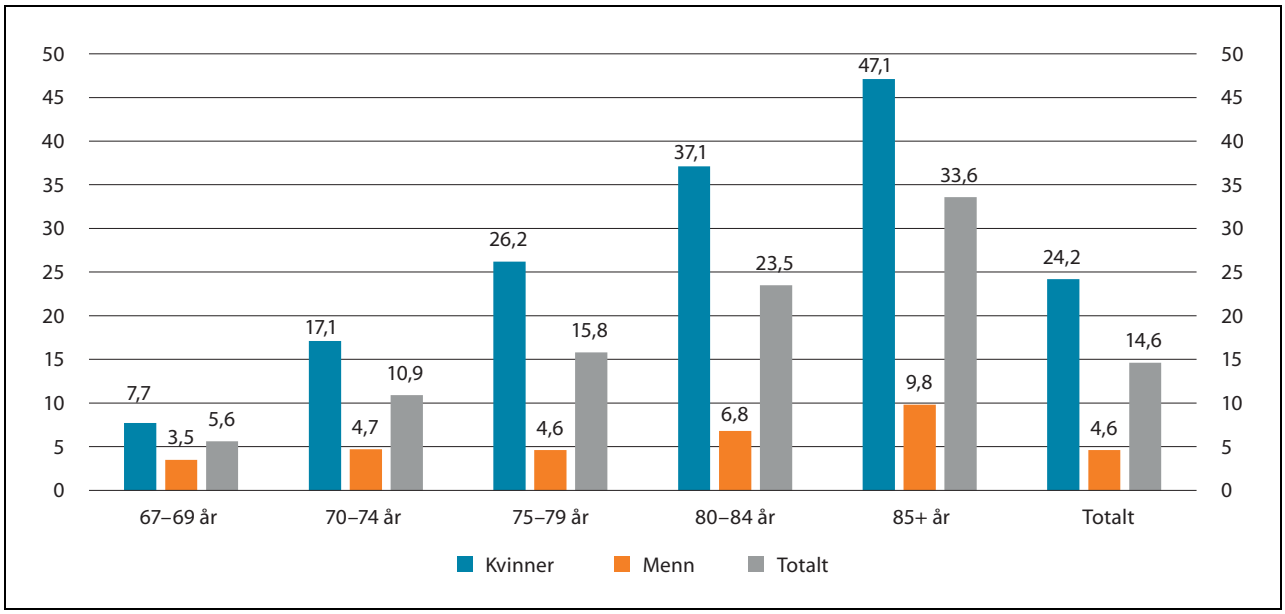

Figur 6.1 Andel minstepensjonister av alle alderspensjonister. Kjønn og alder. Desember 2021

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

partiet om statsbudsjett 2021, ble det også enighet om å øke minste pensjonsnivå for enslige med 5000 kroner fra 1. juli 2021. Antallet minstepensjonister økte som følge av vedtakene.

Tabell 6.1 illustrerer den fallende andelen som mottar minste pensjonsnivå. Den viser også at det er store kjønnsforskjeller blant mottakerne av minste pensjonsnivå. Den fallende andelen kan dels forklares ut fra at yngre årskull har høyere opptjening til alderspensjon. I ny opptjeningsmodell avkortes ikke garantipensjonen fullt ut mot opptjent inntektspensjon, og de aller fleste som har jobbet noe, mottatt pensjonsgivende ytelser eller fått omsorgsopptjening vil få en høyere pensjon enn garantipensjonsnivået.

Kvinner utgjør majoriteten blant de som mottar minste pensjonsnivå. I 2011 var andelen kvinnelige alderspensjonister med minste pensjonsnivå 39,8 prosent, mens i 2021 var andelen redusert til 24,2 prosent. Andelen mannlige alderspensjonister med minste pensjonsnivå har også falt siden 2011, men reduksjonen har ikke vært like stor, siden utgangsnivået var vesentlig lavere enn for kvinner. Andelen mannlige alderspensjonister med minste pensjonsnivå var i 2021 på 4,6 prosent, en reduksjon på 2,2 prosentpoeng siden 2011.

Reduksjonen i antall mottakere av minste pensjonsnivå skyldes primært at yngre kvinnelige alderspensjonister har mer opptjening til pensjon sammenlignet med de eldre årskullene. Det illustreres tydelig ved å undersøke forskjellen mellom yngre og eldre årskull.

Blant kvinnelige alderspensjonister som var 85 år og eldre, faller 47,1 prosent inn under definisjonen minstepensjonist. For menn i tilsvarende aldersgruppe var andelen 9,8 prosent. For kvinnelige alderspensjonister i aldersgruppen 67–69 år var den samme andelen 7,7 prosent, se figur 6.1.

Dersom beregnet alderspensjon er lavere enn satsen for minste pensjonsnivå gis det ulike tillegg i alderspensjonen, og en mottaker kan få flere tillegg. Tilleggene som ytes er «pensjonstillegg», «særtillegg», «individuelt minstenivåtillegg» og «minstenivåtillegg for pensjonistpar». Figur 6.2 viser utviklingen i antall mottakere av de ulike tilleggene som gis til alderspensjonen.

Særtillegg ytes til mottakere født i 1943 eller tidligere som er omfattet av gammel ordning, og det var 61 514 som mottok dette tillegget i 2021. Antall mottakere av særtillegg har siden 2011 og frem til utgangen av 2021 blitt redusert med over 60 prosent.

Pensjonstillegg gis ved førstegangsbehandling av alderspensjonen og avhenger av sivilstatus og eventuelt ektefelles pensjon. I perioden har det vært en økning i antall mottakere, og ved utgangen av 2021 var det 69 213 personer som mottok pensjonstillegg.

Individuelt minstenivåtillegg ytes dersom nivået på alderspensjonen faller under minstenivået etter førstegangsbehandling, for eksempel ved regulering av pensjoner eller ved endringer av sats. Utviklingen i antall mottakere av individuelt minstenivåtillegg har hatt en varierende utvikling

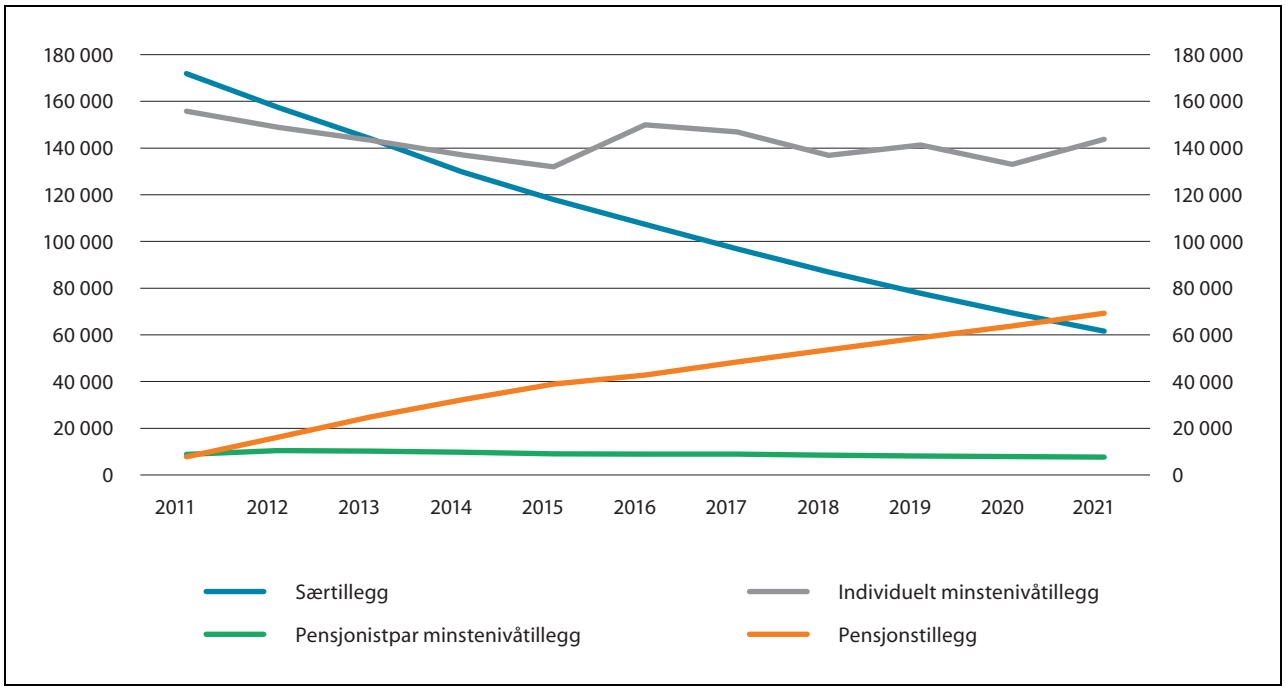

Figur 6.2 Tillegg med utgangspunkt i minste pensjonsnivå. Antall. Desember 2011- 2021

De aller fleste av mottakerne av tilleggene inngår som minstepensjonister i statistikken, men det er noen unntak. Alderspensjonister som utelukkende mottar tillegg for pensjonistpar vil ikke være omfattet. Noen mottakere av pensjonstillegg kan få en alderspensjon som overstiger minstenivået på grunn av uttakstidspunkt og regulering. De vil i slike tilfeller ikke regnes som minstepensjonister. En annen årsak kan være mottak av AFP i privat sektor, ettersom det er summen av alderspensjon og AFP i privat sektor (utenom kompensasjonstillegg) som avgjør om den enkelte regnes som minstepensjonist.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

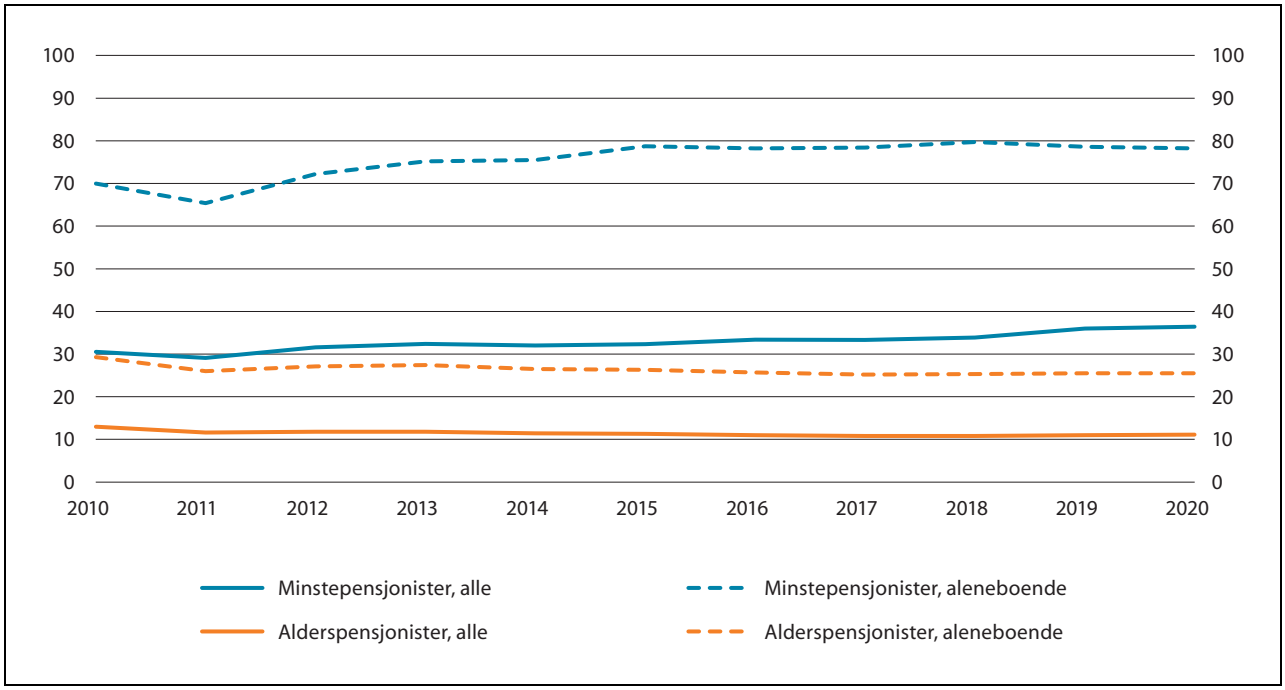

Figur 6.3 Andel med lavinntekt blant alderspensjonistene[1] 2010 til 2020. Prosent

[1] Kun alderspensjonister 67 år og eldre er inkludert for å sammenligne samme aldersgruppe som minstepensjonistene.

Kilde: Statistisk Sentralbyrå

i perioden, men hovedtrenden er at antall mottakere er fallende. Økningen i antall kan forklares ut fra hevingene av satsene i 2015, 2016, 2019 og 2021. Individuelt minstenivåtillegg er det tillegget som ytes til flest mottakere av minste pensjonsnivå.

Antall mottakere av minstenivåtillegg for pensjonistpar har hatt en svak nedgang, og har ellers holdt seg stabilt gjennom perioden. Ytelsen gis for å oppfylle garantien om at pensjonistpar samlet sett ikke skal ha en pensjonsutbetaling under dobbel såkalt ordinær sats.

Figur 6.3 viser utviklingen i lavinntekt blant alderspensjonistene. Lavinntekt er her målt ved den såkalte EU-skalaen hvor lavinntekt er definert som et beløp som tilsvarer 60 prosent av medianinntekten i hele befolkningen. Nivået på minstepensjonene har ligget under lavinntektsgrensen i hele perioden. Når andelen med lavinntekt, også blant enslige minstepensjonister, er lavere enn 100 prosent skyldes dette at en del har andre inntekter og/eller overføringer.

Andelen med lavinntekt blant alderspensjonister over 67 år har vært svakt fallende siden pensjonsreformen. I 2020 var 11,1 prosent av alderspensjonistene over 67 år definert som å ha lavinntekt. Andelen med lavinntekt er som ventet høyere blant minstepensjonistene enn blant øvrige alderspensjonister i samme aldersgruppe. 36,4 prosent av minstepensjonistene er definert som å ha lavinntekt. Andelen med lavinntekt er klart høyere blant aleneboende enn blant de som bor sammen med andre. Dette gjelder både pensjonister generelt og særlig for minstepensjonistene. Blant aleneboende *minstepensjonister* er andelen med lavinntekt om lag 78 prosent i 2020. Den tilsvarende andelen med lavinntekt for aleneboende *alderspensjonister* var om lag 25,5 prosent.

Andelen med lavinntekt blant minstepensjonistene falt fra 2010 til 2011, men har vært svakt økende etter 2011. Andelen med lavinntekt blant minstepensjonistene falt også i perioden før 2010, særlig i perioden 2006–2010. Dette skyldes gode trygdeoppgjør og opptrapping av minstepensjonene hvor veksten i minstepensjonen har økt mer enn medianinntekten i samfunnet. Andelen med lavinntekt for enslige minstepensjonister økte i perioden 2011–2015, men fra 2015 til 2020 har andelen med lavinntekt for enslige minstepensjonister vært relativt stabil.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet

t i l r å r :

Tilråding fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet 3. juni 2022 om regulering av pensjoner i 2022 og pensjonisters inntektsforhold blir sendt Stortinget.

Vedlegg 1

Forskrift 6. mai 2011 nr. 465

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:49

LOVDATA

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden

Dato	FOR-2011-05-06-465
Departement	Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Avd/dir	Pensjonsavdelingen
Publisert	I 2011 hefte 5
Ikrafttredelse	01.05.2011
Sist endret	FOR-2022-04-01-501
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1997-02-28-19-§1-4, LOV-1997-02-28-19-§19-14, LOV-1997-02-28-19-§20-18
Kunngjort	10.05.2011 kl. 14.40
Rettet	03.05.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming)
Korttittel	Forskrift om beregning av lønnsveksten

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden
Side 1

Figur 1.1

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:49

Innholdsfortegnelse

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden 1
Innholdsfortegnelse 2

Figur 1.2

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:49

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 6. mai 2011 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4, § 4-4 femte ledd, § 19-14 og § 20-18. Fremmet av Arbeidsdepartementet.
Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414, 5 des 2014 nr. 1513, 4 sep 2020 nr. 1718, 30 april 2021 nr. 1322, 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021), 1 april 2022 nr. 501.
Rettelser: 03.05.2021 (tegnsetting i lister tilpasset universell utforming).

§ 1. ***Virkeområde***

Forskriften inneholder nærmere bestemmelser om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen av

a. grunnbeløpet etter folketrygdloven § 1-4 første ledd,
b. restpensjon etter folketrygdloven § 19-14 første ledd,
c. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 19-14 andre ledd,
d. satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-14 tredje ledd,
e. pensjonsbeholdning etter folketrygdloven § 20-18 første ledd,
f. pensjon under utbetaling etter folketrygdloven § 20-18 andre ledd og
g. satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-18 tredje ledd.

§ 2. ***Lønnsvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år***

Til grunn for reguleringen legges forventet lønnsutvikling i reguleringsåret, justert for eventuelt avvik mellom forventet og faktisk lønnsutvikling siste to år.

Forventet lønnsutvikling i reguleringsåret settes lik regjeringens anslag for veksten i gjennomsnittlig årslønn for alle sektorer slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett.

Faktisk lønnsutvikling for siste to år settes til veksten i gjennomsnittlig årslønn for lønnstakere under ett ifølge nasjonalregnskapet fra Statistisk sentralbyrå.

Det skal vurderes om det foreligger særlige forhold som har påvirket lønnsutviklingen for enkeltgrupper, og om effekten av dette skal holdes utenfor ved beregningen av lønnsveksten.

0 Endret ved forskrifter 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012), 1 april 2022 nr. 501.

§ 2a. ***Særskilt om fastsettelse av forventet lønnsutvikling for 2020***

Forventet lønnsutvikling for 2020 settes til 1,7 prosent.

0 Tilføyd ved forskrift 4 sep 2020 nr. 1718.

§ 3. ***Beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved reguleringen***

Dersom den faktiske lønnsveksten er høyere eller lavere enn forventet lønnsvekst siste to år (avvik), skal det fastsettes en samlet lønnsvekst for forventet lønnsutvikling, justert for avviket. Ved fastsettelsen av den samlede prosentvise årslønnsveksten (sl) skal det først tas hensyn til avvikene (a1 og a2) i prosentpoeng og deretter til den forventede prosentvise lønnsvekst (f) i inneværende år: sl = ((1 + a1/100) x (1 + a2/100) x (1 + f/100) – 1) x 100.

Samlet årslønnsvekst, avvik og forventet lønnsvekst fastsettes i prosent med to desimaler.

Nytt grunnbeløp fra 1. mai settes slik at den prosentvise veksten i det gjennomsnittlige grunnbeløpet fra forrige kalenderår til inneværende kalenderår blir lik samlet årslønnsvekst.

Med lønnsveksten etter § 1 menes den prosentvise økningen i grunnbeløpet fra april til mai i inneværende år som følger av beregningen omtalt ovenfor. Lønnsveksten fastsettes med to desimaler.

0 Endret ved forskrift 11 mai 2012 nr. 414 (i kraft straks med virkning fra 1 mai 2012).

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden
Side 3

Figur 1.3

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:49

§ 3a. ***Lønnsvekst som skal benyttes ved reguleringen i 2021***

Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av folketrygdens alderspensjon under utbetaling etter § 19-14 andre ledd og § 20-18 andre ledd i 2021, fastsettes slik at pensjonene ved regulering får en vekst tilsvarende det som er nødvendig for at årsveksten blir lik årsveksten i grunnbeløpet. Lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av minsteytelsene etter § 19-14 tredje ledd og § 20-18 tredje ledd i 2021, fastsettes slik at reguleringen fra 1. mai 2021 blir lik reguleringen fra 1. mai 2021 etter første punktum.

Første ledd gjelder også ytelser fra lovfestede offentlige tjenestepensjonsordninger som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent. Det samme gjelder ytelser som reguleres med et fast fratrekk med 0,75 prosent etter lov 16. desember 2011 nr. 60 om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer, lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner, lov om 13. desember 1946 nr. 22 krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner, lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd og forskrift 23. august 2013 nr. 1006 om pensjonsordning for sametingsrepresentanter.

0 Tilføyd ved forskrift 30 april 2021 nr. 1322, endret ved forskrift 19 nov 2021 nr. 3225 (med virkning fra 1 mai 2021).

§ 4. ***Prisvekst i reguleringsåret og avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret***

Til grunn for reguleringen legges forventet prisvekst i reguleringsåret justert for eventuelle avvik mellom forventet og faktisk prisvekst året før reguleringsåret. Forventet prisvekst settes lik anslaget i konsumprisene slik det framkommer i revidert nasjonalbudsjett. Faktisk prisvekst for året før reguleringsåret settes lik veksten i konsumprisindeksen (KPI) fastsatt av Statistisk sentralbyrå.

0 Tilføyd ved forskrift 1 april 2022 nr. 501.

§ 5. ***Drøfting med organisasjonene***

Før fastsetting av lønnsveksten som skal benyttes i reguleringen av grunnbeløpet og alderspensjonen, skal tallgrunnlaget som beskrevet i § 2 drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner. Med pensjonistenes organisasjoner menes organisasjoner som får statstilskudd etter forskrift 31. oktober 2012 nr. 1016 om tilskudd til pensjonistenes organisasjoner.

0 Endret ved forskrifter 5 des 2014 nr. 1513, 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 4).

§ 6. ***Ikraftsetting***

Forskriften trer i kraft 1. mai 2011.

0 Endret ved forskrift 1 april 2022 nr. 501 (tidligere § 5).

Forskrift om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden
Side 4

Figur 1.4

Vedlegg 2

Forskrift 20. mai 2022 nr. 881

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:51

LOVDATA

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2022 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14

Dato	FOR-2022-05-20-881
Departement	Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Avd/dir	Pensjonsavdelingen
Ikrafttredelse	20.05.2022, med virkning fra 01.05.2022
Endrer	FOR-2021-05-21-1568
Hjemmel	LOV-1997-02-28-19-§1-4, LOV-1997-02-28-19-§19-14, LOV-1997-02-28-19-§20-18
Kunngjort	20.05.2022 kl. 15.15

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2022 og ...
Side 1

Figur 2.1

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:51

Innholdsfortegnelse

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2022 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14 1
Innholdsfortegnelse 2

Figur 2.2

Utskrift fra Lovdata - 23.05.2022 12:51

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 20. mai 2022 med hjemmel i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 1-4 andre og fjerde ledd, § 19-14 åttende ledd og § 20-18 åttende ledd. Fremmet av Arbeids- og inkluderingsdepartementet.

§ 1.

Grunnbeløpet i folketrygden fastsettes til 111 477 kroner.

§ 2.

Reguleringsfaktoren etter § 19-14 første ledd (lønnsveksten) settes til 4,77 prosent. Reguleringsfaktoren etter § 19-14 andre ledd settes til 3,53 prosent.

§ 3.

Fra 1. mai 2022 fastsettes satsene for minste pensjonsnivå etter folketrygdloven § 19-8 tredje til sjette ledd slik:

1. Lav sats etter tredje ledd fastsettes til 173 025 kroner
2. Ordinær sats etter fjerde ledd fastsettes til 200 257 kroner
3. Høy sats etter femte ledd fastsettes til 210 730 kroner
4. Særskilt sats etter sjette ledd bokstav a fastsettes til 232 816 kroner
5. Særskilt sats etter sjette ledd bokstav b fastsettes til 328 009 kroner.

§ 4.

Reguleringsfaktoren etter § 20-18 første ledd (lønnsveksten) settes til 4,77 prosent. Reguleringsfaktoren etter § 20-18 andre ledd settes til 3,53 prosent.

§ 5.

Satsene for garantipensjon etter folketrygdloven § 20-9 fastsettes til 193 862 kroner for ordinær sats og til 209 571 kroner for høy sats.

§ 6.

Virkningstidspunktet for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14 settes til 23. mai 2022.

§ 7.

Forskriften trer i kraft straks og med virkning fra 1. mai 2022. Fra samme tid oppheves forskrift 21. mai 2021 nr. 1568 om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2021 og virkningstidspunkt for regulering av kravet til minsteinntekt for rett til ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4, 8, 9 og 14.

Forskrift om grunnbeløp, reguleringsfaktorer, satser for minste pensjonsnivå og satser for garantipensjon i folketrygden fra 1. mai 2022 og ...
Side 3

Figur 2.3

Vedlegg 3

Avtale mellom regjeringen og organisasjonene av 28. november 2014

Avtale mellom
regjeringen
og
pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner
om regulering av folketrygdens grunnbeløp og pensjoner

1. Formål
Folketrygdens grunnbeløp og pensjoner skal i henhold til folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18 være gjenstand for årlig regulering. I tråd med forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, fastsatt ved kongelig resolusjon, skal det tallgrunnlaget som benyttes ved reguleringen drøftes med pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes organisasjoner.

Formålet med denne avtalen er så langt det er mulig å sikre en felles forståelse mellom de undertegnede partene, av de forutsetninger som skal legges til grunn for reguleringen. Det skal også vurderes om det foreligger særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til.

2. Representasjon
Drøftingen av det aktuelle tallgrunnlaget skal skje i møter mellom avtalepartene.
Organisasjonene kan stille slik representasjon:

▪ Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet)	inntil 10 deltakere
▪ Seniorsaken	inntil 2 deltakere
▪ Forsvarets seniorforbund	inntil 2 deltakere
▪ Landslaget for offentlige pensjonister	inntil 2 deltakere
▪ Funksjonshemmedes fellesorganisasjon	inntil 4 deltakere
▪ Samarbeidsforumet av Funksjonshemmedes organisasjoner	inntil 2 deltakere
▪ Landsorganisasjonen i Norge	inntil 2 deltakere
▪ Unio	inntil 2 deltakere
▪ Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund	inntil 2 deltakere
▪ Akademikerne	inntil 2 deltakere

Organisasjonene kan i tillegg stille med rådgivere.

Arbeids- og sosialministeren leder møtene på vegne av regjeringen.

3. Gjennomføring
I forkant av de årlige reguleringene gjennomgår organisasjonene og embetsverket i Arbeids- og sosialdepartementet rapporten "Om grunnlaget for inntektsoppgjørene" fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene (TBU), der blant annet gjennomsnittlig årslønnsvekst for lønnstakere under ett for foregående år er fastsatt.

De årlige drøftingene gjennomføres i mai måned, etter at revidert nasjonalbudsjett er lagt fram, der regjeringens anslag for gjennomsnittlig årslønnsvekst for alle sektorer i inneværende år framkommer. Det avholdes to møter. På første møte legger organisasjonene fram sine

Figur 3.1

forslag, og partene tar opp eventuelle særlige forhold som det eventuelt skal tas hensyn til. På det andre møtet drøftes tallgrunnlaget, herunder om det skal tas hensyn til særlige forhold som eventuelt ble tatt opp i første møte.

For at Arbeids- og velferdsetaten og tjenestepensjonsleverandørene skal kunne iverksette pensjonsreguleringen i forbindelse med pensjonsutbetalingen i juli måned, må det tas hensyn til at grunnbeløpet, reguleringsfaktorene og satsene for minste pensjonsnivå skal fastsettes ved kongelig resolusjon i god tid før Stortinget skal behandle tilhørende budsjettproposisjon.

Det føres protokoll fra møtene mellom avtalepartene. Protokollen skal følge sakens dokumenter til Stortinget.

4. Ikrafttredelse og oppsigelse mv.
Denne avtalen trer i kraft straks og gjelder til og med 31. desember 2015 og videre for ett år om gangen hvis ikke en av partene sier den opp med minst tre måneders varsel.

Oslo, 28 november 2014

Arbeids- og sosialdepartementet

Pensjonistforbundet

Seniorsaken

Forsvarets seniorforbund

Landslaget for offentlig pensjonister

Funksjonshemmedes Felleorganisasjon

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Landsorganisasjonen i Norge

Unio

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Akademikerne

Figur 3.2

Vedlegg 4

Protokoll fra møte 4. april 2022

PROTOKOLL

fra møtet 4. april 2022 mellom representanter for staten ved Arbeids- og inkluderingsdepartementet og representanter for Pensjonistforbundet, Forsvarets seniorforbund, Senior Norge, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner, Landsorganisasjonen i Norge, Unio, Yrkesorganisasjonenes sentralforbund og Akademikerne hvor den foreløpige rapporten "Grunnlaget for inntektsoppgjørene 2022" av 18. februar 2022 fra Det tekniske beregningsutvalget for inntektsoppgjørene ble gjennomgått.

Følgende var til stede på møtet:

Pensjonistforbundet: Ragnhild N. Dahl

Senior Norge: Knut Chr. Høvik

Forsvarets seniorforbund: Per Anders Volden

Landsforbundet for offentlige pensjonister: Rannveig Bærheim og Wenche Sandlie

Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon: Grete Crowo

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner: Janne Skei

Landsorganisasjonen i Norge: Ragnar Bøe Elgsaas

Unio: Erik Orskaug

Yrkesorganisasjonenes sentralforbund: Ørnulf Kastet

Akademikerne: Tom Erik Aabø

Arbeids- og sosialdepartementet: Silje Aslaksen, Biørn Bogstad og Pernille Krohn

Finansdepartementet: Sophie Kristoffersen

Ved gjennomgangen av rapporten konstaterte partene at lønnsveksten for lønnstakere i alt er fastsatt til 3,5 prosent fra 2020 til 2021. Det gir et positivt avvik på 1,1 prosent et år tilbake i tid som skal hensyntas i årets regulering. Videre konstaterte partene at det tidligere anslaget på 3,1 prosent for lønnsveksten for lønnstakere i alt fra 2019 til 2020 ikke er endret.

Ovennevnte tall vil ligge til grunn for drøftingene om reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner fra 1. mai 2022.

Protokolltilførsel fra Pensjonistforbundet, SAFO og LOP:
Pensjonistforbundet, SAFO og LOP viser til at det er et stort avvik fra 2021 på 1,1 prosent som pensjonistene må få etterregulert i sin helhet i årets trygdeoppgjør. I 2021

Figur 4.1

skulle alderspensjonene reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten. Anslagene fra revidert budsjett 2021 viste en prisvekst for 2021 på 2,8 pst og en lønnsvekst på 2,4 pst. Lønnsvekstanslaget på 2,4 pst ble dermed lagt til grunn for reguleringen og prisveksten inngikk ikke i reguleringen. Oppdaterte tall fra TBU viser imidlertid at både lønnsveksten, prisveksten og gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i 2021 var 3,5 pst. Lønnsvekstavviket for 2021 er følgelig på 1,1 prosent. Avviket mellom en regulering med utgangspunkt i gjennomsnittet av lønns- og prisvekst for 2021 og den faktiske reguleringen for 2021 er også på 1,1 prosent. Organisasjonene krever at hele avviket på 1,1 prosent må kompenseres i årets trygdeoppgjør slik at pensjonistene får den etterreguleringen de har krav på.

Protokolltilførsel fra LO, Unio, FFO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge:
LO, Unio, FFO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge viser til at det er et negativt avvik mellom den lønnsvekst og den prisvekst som ble lagt til grunn i trygdeoppgjøret i 2021 og det som ble resultatet. Lønnsavviket er på 1,1 pst og prisavviket på 0,7 pst. Disse avvikene må hensyntas i trygdeoppgjøret 2022.

Oslo, 4. april 2022
Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Ragnhild N. Dahl
Pensjonistforbundet

Per Anders Volden
Forsvarets seniorforbund

Knut Chr. Høvik
Senior Norge

Rannveig Bærheim
Landsforbundet for offentlige pensjonister

Grete Crowo
Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon

Janne Skei
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Figur 4.2

Ragnar Bøe Elgsaas
Landsorganisasjonen i Norge

Erik Orskaug
Unio

Ørnulf Kastet
Yrkesorganisasjonenes sentralforbund

Tom Erik Aabø
Akademikerne

Biørn Bogstad
Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Figur 4.3

Vedlegg 5

Protokoll fra møtene 13. og 18. mai 2022

Protokoll fra møtene 13. og 18. mai 2022

mellom

Regjeringen

og

Pensjonistforbundet, Senior Norge, Forsvarets seniorforbund, Landsforbundet for offentlige pensjonister, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner, Landsorganisasjonen i Norge, Unio, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund og Akademikerne

om tallgrunnlaget for regulering av grunnbeløpet og pensjoner i folketrygden fra

1. mai 2022

Følgende har vært til stede på ett eller flere av møtene:

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet): Jan Davidsen, Ragnhild M. Hagen, Else Ormaasen, Gerd Eva Volden, Helga Hjetland, Inger Marie Stokker, Arne Halaas, Bjørg Karin Bjåland Buttedahl, Ragnhild Nestaas Dahl, Eyvind Frilseth, Trond Nedrebø, Kjell Sture Bjørvig, Anne Sørlie-Johansen, Kjellaug Kristiansen Jota, Jan Bekkevold, Roald Nyheim og Jan Ole Ramstad

Senior Norge: Knut Chr. Høvik, Jon Rogstad og Stig Klingstedt

Forsvarets seniorforbund: Jan Erik Thoresen og Per Anders Volden

Landsforbundet for offentlige pensjonister: Rannveig Bærheim og Wenche Sandlie

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon: Eva Buschmann og Grete Crowo

Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner: Janne Skei

Landsorganisasjonen i Norge: Julie Lødrup

Unio: Erik Orskaug og Endre Lien

Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund: Merete Onshus

Akademikerne: Tom Erik Aabø og Grete Lunde

Arbeids- og sosialdepartementet: statsråd Marte Mjøs Persen, Stian Nyhus, Kristoffer André Hansen, Biørn Bogstad, Silje Aslaksen og Pernille Krohn

Finansdepartementet: statssekretær Lotte Grepp Knutsen, Sophie Kristoffersen og Tarjei Havnes, Finansavdelingen

Arbeids- og velferdsdirektoratet: Atle Bjørnstad

1

Figur 5.1

Krav fra Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet) og Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet: Fagforbundet, Telepensjonistene, Statens Vegvesens pensjonistforbund, kontaktutvalget LO-Stat, Politiets pensjonistforbund, Jernbanepensjonistenes forbund, Postens Pensjonistforbund) og SAFO, heretter kalt organisasjonene, representerer til sammen 287 000 medlemmer, og leverer med dette krav til trygdeoppgjøret 2022. I del A av notatet presenteres våre krav knyttet til trygdeoppgjøret 2022 og reguleringen av pensjon, mens del B presenterer våre krav av karakter som faller inn under det handlingsrommet som ligger i forhandlingsretten gitt av Stortinget i januar 2021 og stadfestet på nytt i Stortinget i april 2021. Denne forhandlingsretten omhandler ikke regulering av pensjon, men dreier seg om andre saker som er viktige for pensjonistene.

Del A: Krav knyttet til reguleringen av pensjon og uføretrygd 2022

Krav 1:

Forhandlingsretten må gjeninnføres

Organisasjonenes krav er at løpende pensjon og trygd skal være gjenstand for reelle forhandlinger med en ramme om lag lik lønnsveksten. Det er et viktig demokratisk prinsipp at landets vel 1,3 millioner pensjonister og trygdede sikres medinnflytelse over egen inntekt og levekår. Vi viser til artikkel nr 29 i FN konvensjonen (CRPD). Ved å oppheve underreguleringen og innføre forhandlinger sikrer vi at inntektene til alderspensjonistene og trygdede ikke sakker akterut, og at vi har virkemidlene for å utjevne forskjeller og utrydde fattigdom blant de nevnte gruppene.

Etter pensjonsreformen i 2011 har pensjonistene fått en årlig underregulering av pensjonen på 0,75 prosent. Pensjonistene har dermed fått en svakere utvikling enn lønnstakere, og har de senere årene også opplevd flere år med tapt kjøpekraft.

Uføretrygdede har en situasjon med lavere livsinntekt enn de som klarer å stå i arbeid. I tillegg er utgiftene for mange uførepensjonister høyere enn for befolkningen under ett, og sammen med lavere inntekter får dette til dels store konsekvenser for økonomien som alderspensjonist.

Det er vedtatt at alderspensjonene fra og med 2022 skal reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten. En regulering av pensjonene med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten innebærer fremdeles en underregulering.

Organisasjonene er imot rigide reguleringsbestemmelser som fører til at pensjonister hvert år får dårligere oppgjør enn lønnsmottakere, og bidrar til å opprettholde og forsterke sosiale forskjeller. Prosentvise reguleringer fører til at de med høyere pensjoner får mer i oppgjørene enn dem med lave pensjoner. Forhandlinger gir muligheten til omfordeling innenfor rammen, f.eks. gjennom generelle kronetillegg og lavlønnstillegg.

Pensjonene må følge lønnsveksten

Organisasjonene krever at reguleringen av løpende pensjon minst skal følge lønnsveksten i 2022. I tillegg må alderspensjonistene få kompensert for hele avviket på 1,1 pst fra 2021.

2

Figur 5.2

I revidert nasjonalbudsjett 2022 er regjeringens anslag for inneværende års lønnsvekst på 3,7 pst.

Organisasjonene viser til vår protokolltilførsel fra engere utvalg den 4. april 2022: Pensjonistforbundet, SAFO og LOP viser til at det er et stort avvik fra 2021 på 1,1 prosent som pensjonistene må få etterregulert i sin helhet i årets trygdeoppgjør. I 2021

skulle alderspensjonene reguleres med gjennomsnittet av lønns- og prisveksten, men ikke høyere enn lønnsveksten. Anslagene fra revidert budsjett 2021 viste en prisvekst for 2021 på 2,8 pst og en lønnsvekst på 2,4 pst. Lønnsvekstanslaget på 2,4 pst ble dermed lagt til grunn for reguleringen og prisveksten inngikk ikke i reguleringen. Oppdaterte tall fra TBU viser imidlertid at både lønnsveksten, prisveksten og gjennomsnittet av lønns- og prisveksten i 2021 var 3,5 pst. Lønnsvekstavviket for 2021 er følgelig på 1,1 prosent. Avviket mellom en regulering med utgangspunkt i gjennomsnittet av lønns- og prisvekst for 2021 og den faktiske reguleringen for 2021 er også på 1,1 prosent. Organisasjonene krever at hele avviket på 1,1 prosent må kompenseres i årets trygdeoppgjør slik at pensjonistene får den etterreguleringen de har krav på.

Basert på ovennevnte krever organisasjonene en vekst på 3,7 pst for 2022. I tillegg skal det fullt ut korrigeres for avviket på 1,1 prosent fra 2021.

Vi forbeholder oss retten til å komme med korrigerte krav ved vesentlige endringer i de økonomiske forutsetninger.

Krav 2: Økt minstepensjon

Pensjonistforbundet og SAKO-organisasjonene krever at satsene for minste pensjonsnivå økes gjennom en opptrappingsplan hvor målet er å overstige fattigdomsgrensen etter EU-definisjonen (EU60).

Når målet er nådd vil minstepensjonister bo i en husholdning der inntekten ikke er lavere enn 60 prosent av medianinntekten. Dette er et tiltak som reduserer fattigdom og ulikhet. Det vil bidra til at minstepensjonister får bedre levestandard, og i større grad kan ta del i goder og aktiviteter som øvrige medlemmer av samfunnet har tilgang til.

Fattigdomsgrensen etter EU60 anslås til 260 400 kroner for enslige, og 195 300 kroner for samboende i 2022. Per 1. april 2022 ligger minste pensjonsnivå på 224 878 kroner for enslige, og 167 125 kroner for samboende/gifte med lav sats.

Med gjeldende anslag må minstesatsene øke med om lag 35 500 kroner for enslige og

28 200 kroner for samboende minstepensjonister før målet er nådd i denne stortingsperioden.

Når minstepensjonen øker er det viktig at det ikke gir reduksjon av andre ytelser. Vi ber om at det tas hensyn slik at bostøttemottakere ikke får lavere bostøtte når minstepensjonen øker. Ei heller må økt minstepensjon spises opp av økte kommunale utgifter på nødvendige helse- og omsorgstjenester. Vi ber også om at mottakere av offentlig tjenestepensjon ikke får samordnet bort sine tjenestepensjoner når minsteytelsene øker. Uten å ta slike hensyn vil mange minstepensjonister oppleve at det gis med den ene hånden – og tas med den andre. Da får ikke målgruppen den reelle økningen de trenger.

3

Figur 5.3

Del B: Krav i forbindelse med forhandlinger om andre spørsmål med betydning for pensjonistene.

Organisasjonene overleverer med dette følgende fem krav av karakter som faller inn under det handlingsrommet som ligger i forhandlingsretten gitt av Stortinget i januar 2021 og stadfestet på nytt i Stortinget i april 2021.

Krav 1: Pensjonistforbundet må få dekket sine kostnader for å delta i samarbeidet om å utvikle og avholde eldrerådskurs.

Stortinget og regjeringen har bestemt at Pensjonistforbundet skal være med i et samarbeid om å utvikle og arrangere kurs for eldreråd. Men det er kun Senteret for et aldersvennlig Norge som har fått økonomisk støtte til dette.

I forbindelse med behandlingen av St. Meld. 33 (2020-2021) i juni 2021, vedtok Stortinget:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for en styrket opplæring av eldrerådene gjennom at det søkes å få til et samarbeid mellom Pensjonistforbundet, KS og Rådet for et aldersvennlig Norge.» (Vedtak 1281).

Den avtroppende Solberg-regjeringen kom Stortingets vedtak kun delvis i møte i sitt statsbudsjett for 2022 (HOD, Prop 1, side 71):

«Helse- og omsorgsdepartementet tar sikte på, i samarbeid med Kommunal- og moderniseringsdepartementet, å gi Helsedirektoratet ved Senteret for et aldersvennlig Norge i oppdrag å tilby de kommunale og fylkeskommunale eldrerådene og andre kommunale folkevalgte og administrative medarbeidere opplæring i eldrerådenes oppgaver og i medvirkningsarbeid for å fremme mer aldersvennlige lokalsamfunn. Oppgaven skal løses i samarbeid med Rådet for et aldersvennlig Norge, herunder med Pensjonistforbundet og KS, og også involvere andre organisasjoner som representerer eldre innbyggere.»

Senteret for et aldersvennlig Norge fikk dermed et hovedansvar for å tilby opplæring til eldrerådene i samarbeid med KS og Pensjonistforbundet. Det ble imidlertid ikke avsatt nok midler til opplæringen.

Vi krever derfor at hele eldrerådssatsningen i regi av Senteret for et aldersvennlig Norge tilføres midler slik at kurs kan holdes over hele landet.

I forbindelse med at Støre-regjeringen tiltrådte, skrev Pensjonistforbundet til regjeringen med krav om

«større midler for hele eldrerådssatsningen, egne midler for å delta i samarbeidet, et større ansvar for satsningen og en tidfesting av når opplæringen skal finne sted.». Dette ble ikke hensyntatt i tilleggsproposisjonen høsten 2021. Pensjonistforbundets innsats for eldrerådene er derfor fortsatt kun egenfinansiert, og vi ber om at våre kostnader forbundet med å utvikle og gjennomføre kurs blir kompensert.

Krav 2: SAFO får 5 millioner kroner til å utvikle og arrangere kurs over hele landet for råd for personer med funksjonsnedsettelse.

4

Figur 5.4

Råd for personer med funksjonsnedsettelse erfarer i likhet med eldrerådene at kommunene ikke tilbyr tilstrekkelig opplæring. Medlemmene av rådene er derfor prisgitt at deres egne organisasjoner utvikler og organiserer kurs for dem. Det er urimelig at organisasjonene skal finansiere noe som er kommunenes ansvar. Vi ber om at dette blir en tildelt og statlig finansiert oppgave, slik at SAFO får midler til utvikling og drift av opplæring av organisasjonenes representanter i rådene for personer med funksjonsnedsettelse.

Organisasjonene ber om at SAFO får 5 millioner kroner til å utvikle og arrangere kurs over hele landet for råd for personer med funksjonsnedsettelse.

Krav 3: Øremerking og dobling av midlene til Den kulturelle spaserstokken

Den kulturelle spaserstokken er i dag en del av rammetilskuddet til fylkeskommunene. Den er ikke synligjort i statsbudsjettet eller prioritert på annen måte, men er på om lag 35 millioner kroner i året og justeres kun i forhold til ev. budsjettvekst. I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil «gjeninnføre Den kulturelle spaserstokken på statsbudsjettet.». Vi ber om at regjeringen følger opp dette løftet, dvs. flytter ordningen over til Kulturdepartementet som en egen post. Samtidig må regjeringen styrke ordningen og markedsføre den overfor aktuelle brukere. Vi ber også om at ordningen utvides til også å gjelde hjemmeboende eldre. Pensjonistforbundet har tidligere hatt ansvaret for formidling av deler av Den kulturelle spaserstokken. Forbundet kjenner målgruppa og er forberedt på å ta et tilsvarende ansvar i tiden fremover.

Organisasjonene ber om at Den kulturelle spaserstokken flyttes til Kulturdepartementet som en egen post, samt at midlene dobles (dvs. til om lag 70 millioner kroner) og kan benyttes til eldre og funksjonshemmede, både på institusjon, i samlokaliserte boliger, samt funksjonshemmede og eldre som bor i egne hjem.

Krav nr 4: Midler til Økonomitelefonen og Gjeldsassistanse

Tilbake i 2017 opprettet Pensjonistforbundet og NAV en hjelpetelefon til eldre knyttet til økonomiske forhold som gjeld, arv, og økonomisk veiledning.

Tjenesten ble en suksess og var basert som et spleiselag mellom Pf og NAV.

NAV trakk seg ut etter endt prosjektår og vi fikk senere en avtale med Lindorff om et økonomisk samarbeid for å opprettholde tjenesten. Denne avtalen gikk ut i 2020.

Pr dato står vi uten samarbeidspartner og har behov for økonomisk støtte for å videreføre en tjeneste som brer om seg i omfang og som synliggjør et behov blant eldre. Andelen inkassosaker blant gruppen 60+ er sterkt økende. Utfordringene er også store for uførepensjonister hvor mange allerede sliter med å få endene til å møtes på bakgrunn av store ekstrautgifter som følge av funksjonsnedsettelse. Den økonomiske utviklingen med økte renter, vedvarende høye strømpriser, og økte mat og bensinutgifter gjør at behovet for en god samtale som kan vise vei til et hjelpeapparat er større enn noen gang.

Telefonen betjenes av godt skolerte personer fra økonomi- og finansmiljøer.

Gjeldsassistanse er et foretak som driver gjeldsarbeid for å assistere personer slik at de kan få løst sine gjeldsproblemer og derved ta tilbake kontrollen over egen økonomi.

5

Figur 5.5

Vi ber derfor om en støtte fra staten på kr 3 millioner pr år i et spleiselag med Pensjonistforbundet til Økonomitelefonen og Gjeldsassistanse.

Krav nr 5: 20 millioner kroner til TryggEst og vern av sårbare voksne

Norske kommuner har i dag plikt til å legge til rette for at helse- og omsorgstjenesten blir i stand til å forebygge, avdekke og avverge vold og seksuelle overgrep. Bestemmelsen omfatter også risikoutsatte eldre og funksjonshemmede. I dag er det opp til hver enkelt kommune hvordan oppgavene løses, men mange kommuner har etterlyst og trenger hjelp til systematisering av tjenester og koordinering av ansvar.

Når TryggEst nå er klart for nasjonal utrulling mener vi at dette kommer til å ha en stor betydning for risikoutsatte voksnes trygghet i hverdagen, og som verktøy for kommunene i forebyggings- og avdekkingsøyemed. Vi ønsker at alle kommuner skal ta i bruk og innføre TryggEst-modellen, og vil ønsker at det skal skje så raskt som mulig.

Organisasjonene mener at en årlig sum på rundt 20 millioner i 4 til 5 år vil bidra til at et større antall kommuner tilslutter seg modellen og kan bli selvgående TryggEst-kommuner. En fjerdedel av midlene bør settes av til å sikre gode utdanningsforløp, kursholdere og utvikling av informasjonstiltak for å spre kunnskap om TryggEst. De resterende midlene bør stilles tilgjengelig til kommunene i en stimuleringsordning som sørger for å få med minimum 25 kommuner pr år.

Krav fra Unio, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Landsorganisasjonen i Norge, Akademikerne, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge legger til grunn at grunnbeløpet for 2022 etterreguleres med 1,1 pst som er avviket mellom anslått og faktisk lønnsvekst for 2021.

Organisasjonene er tilfredse med at reguleringen av løpende pensjoner er lagt om slik at denne gjennomføres med halvparten av lønnsveksten og halvparten av prisveksten. Dette har hele tiden vært Stortingets intensjon. Reguleringsregimet med et fratrekk på 0,75 prosent ga unødig store svingninger, og tapene for alderspensjonistene har vært store over flere år, noe som også bidro til å svekke oppslutningen om reguleringsordningen.

Organisasjonene viser til at det er et negativt avvik både mellom den lønnsvekst og den prisvekst som ble lagt til grunn i trygdedrøftingene i 2021 og det endelige resultatet.

Organisasjonene krever at det i trygdedrøftingene for 2022 skal tas hensyn til et negativt avvik i lønnsveksten på 1,1 pst og et negativt avvik i prisveksten på 0,7 pst. Begge avvik skal regnes inn med 50 pst vekt slik at avviket for lønnsveksten teller 0,55 pst og avviket for prisveksten teller 0,35 pst. Samlet avvik er mao. 0,9 pst.

Organisasjonene viser til at Stortingsflertallet bestående av AP, SP og Høyre i forbindelse med behandlingen av Innst. 194 L (2021-2022) til reguleringsproposisjonen (Prop. 41 L) står sammen om at avviket på lønn for 2021 skal vektes inn med halvparten, dvs. 0,55 prosent.

6

Figur 5.6

Organisasjonene viser videre til at departementets vurdering i Prop. 41 L åpner for at også avviket på pris kan tas inn i årets drøftinger. AP, SP og Høyre går rett nok ikke inn for dette, men det står referert i Innst. 194 L at *«Departementet har ingen prinsipielle motforestillinger mot at avvik i prisveksten for 2021 hensyntas i 2022, men mener fortsatt at forenklingshensyn klart taler for å se bort fra dette i 2022»* (s. 5).

Organisasjonene krever at det også må etterreguleres for avviket mellom anslått og faktisk prisvekst i 2021. 2021 var overgangsåret fra 0,75-regimet til regulering med gjennomsnittet av lønn og pris. Fra 2022 skal reguleringen gjennomføres med ny regulering fullt ut, og det skal justeres for avvik fra 2021 både i lønn og pris.

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge mener at overgangen mellom gammelt og nytt reguleringsregime bør gjennomgås på nytt og legger derfor til grunn at regjeringen legger fram resultatet av trygdedrøftingene til reell behandling i Stortingets vårsesjon.

Krav fra Landsforbundet for offentlige pensjonister

Pensjonistene har fått samordnet og nedjustert sine pensjoner i hele tiåret etter at pensjonsreformen ble innført i 2011. Vi har regnet ut at en pensjonist som hadde kr 300 000 i pensjon i 2011 har tapt mer enn tilsvarende beløp i akkumulert nedjusteringer og samordninger. Vi hadde helst sett at løpende pensjoner fulgte lønnsutviklingen, men er glad for at vi i alle fall får snitt av lønns- og prisvekst, selv om det ved høyere lønnsvekst enn prisvekst gir noe lavere vekst i pensjonene. Vi er også glade for at feil i antatt lønns- og prisvekst blir justert i påfølgende år. Vi er videre glade for at pensjonene skal reguleres etter lov- og forskrifter, og er fornøyd med at organisasjonene fortsatt skal ha drøftingsrett i pensjonsspørsmål. Dette for å sikre at det ikke blir omfordeling innenfor rammen, og at offentlige tjenestepensjoner med opptjente rettigheter ikke blir skadelidende.

LOP har flere krav til pensjonsspørsmål, blant annet; økt minstepensjon, underregulering av gifte og samboende, og justering på grunn av samordningsfella for pensjonister som arbeider utover pensjonsalder, og viser til våre krav i Statsbudsjettet angående dette.

I 2021 var prisveksten antatt å bli 2,8% og lønnsveksten 2,4%. Stortinget hadde bestemt at vi skulle få gjennomsnitt av lønns- og prisvekst, men avgrenset til lønnsveksten. Så i stedet for 2,6% fikk vi i fjor 2,4%. Nå har det vist seg at både lønns- og prisveksten for 2021 ble på 3,5%. Vi skulle derfor hatt 3,5% i fjor, som da ville vært gjennomsnittet av lønns- og prisveksten.

LOP krever derfor full kompensasjon for forskjellen mellom antatt lønnsvekst i fjor og gjennomsnitt av lønns- og prisvekst (1,1%).

I revidert nasjonalbudsjett legger departementet til grunn en noe høyere lønns- og prisvekst enn TBU.

Vårt krav til løpende pensjoner blir derfor; 4,68%

Antatt gjennomsnitt av lønns- og prisvekst; (3,7% + 3,4%)/2 = 3,55%

7

Figur 5.7

Justert for forskjellen mellom snittet av antatt lønns- og prisvekst, og fjorårets resultat:

(1 + 3,55%)x(1 + 1,1%) - 1 = 4,68%

Slik prisene har økt i den senere tid, har vi ikke tro på at anslagene for inneværende vil holde. Og vi forbeholder oss derfor retten til å komme med korrigerte krav ved vesentlige endringer.

Tallgrunnlaget for reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner 1. mai 2022

Trygdeoppgjøret 2022 er gjennomført i henhold til gjeldende regler for regulering av grunnbeløpet og pensjoner, jf. forskrift 6. mai 2011 nr. 465 om beregning av lønnsveksten som skal benyttes ved regulering av grunnbeløpet og alderspensjon i folketrygden, jf. folketrygdloven §§ 1-4, 19-14 og 20-18.

Etter møter 13. og 18. mai 2022 legges følgende til grunn for reguleringen av grunnbeløpet og pensjoner i folketrygden fra 1. mai 2022:

- forventet lønnsvekst for 2022 er 3,7 prosent.
- lønnsvekst for 2021 er anslått til 3,5 prosent, slik at det foreligger et positivt avvik på 1,1 prosent ett år tilbake i tid som skal hensyntas.
- faktisk lønnsvekst for 2020 er 3,1 prosent, slik at det ikke foreligger noe avvik to år tilbake i tid.
- forventet prisvekst i 2022 er 3,4 prosent.

Protokolltilførsel om uenighet fra Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet) og Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner:

Pensjonistforbundet (SAKO-samarbeidet) og SAFO viser til at regjeringen legger frem et tilbud der alderspensjonistene kun får halve avviket fra 2021 kompensert. Vi vil med dette uttrykke vår misnøye og uenighet med regjeringen om resultatet, og mener at regjeringen undergraver troverdigheten i systemet. I tillegg til at årets pensjoner underreguleres, får pensjonistene kun kompensert halvparten av avviket fra 2021. Dersom den daværende regjeringen hadde truffet på sine anslag for 2021 i fjorårets oppgjør, ville pensjonsveksten vært 1,1 prosentpoeng høyere, men regjeringen velger å kun kompensere pensjonistene for halvparten av dette avviket i sitt tilbud.

Vi er også svært skuffet over at regjeringen velger å overse vårt krav om å gi noe ekstra til de laveste pensjonene og strammer inn reglene for regulering, slik at minstepensjonistene ikke lenger har en noe gunstigere regulering enn øvrige alderspensjonister. Den sterke kostnadsveksten rammer dem med minst hardest, og dette tilbudet vil skape større sosiale forskjeller.

Uføretrygdede har lavere inntekter enn de som klarer å stå i arbeid. I tillegg har mange av dem høyere utgifter enn befolkningen under ett. Dette kan få store konsekvenser for gruppens økonomi som alderspensjonister.

8

Figur 5.8

Protokolltilførsel fra Unio, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Landsorganisasjonen i Norge, Akademikerne, Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge

Organisasjonene Unio, FFO, LO, Akademikerne, YS, Forsvarets seniorforbund og Senior Norge viser til sine krav overlevert 13.5.2022 og mener det ville vært riktig å etterregulere pensjonene også for halvparten av avviket mellom anslått prisvekst og faktisk prisvekst i 2021 på 0,7 pst. og ikke bare for halvparten av avviket på lønnsveksten slik regjeringen vil.

Etterregulering for avvik på både lønnsvekst og prisvekst vil være en naturlig følge av at reguleringen av løpende pensjoner ble lagt om til et gjennomsnitt av lønns- og prisvekst i fjor.

Organisasjonene viser til at regjeringen i Prop. 41 L åpner for at også avviket på pris kan tas inn i årets drøftinger. Stortingsflertallet bestående av AP, SP og Høyre går rett nok ikke inn for dette, men det står referert i Innst. 194 L at *«Departementet har ingen prinsipielle motforestillinger mot at avvik i prisveksten for 2021 hensyntas i 2022, men mener fortsatt at forenklingshensyn klart taler for å se bort fra dette i 2022»*.

Protokolltilførsel fra Landsforbundet for offentlige pensjonister:

Pensjonistene blir nok en gang tapere i trygdeoppgjøret.

LOP – Landsforbundet for offentlige pensjonister er svært skuffet over resultatet av trygdedrøftingene.

Både lønnsvekst og prisvekst ble 3,5% for 2021. Det betyr at vi skulle fått 3,5% økning i fjor (Vi fikk 2,4% som var antatt lønnsvekst).

Regjeringen legger fram et tilbud der alderspensjonistene bare får halve avviket for 2021 kompensert. Dette skjer i tillegg til at årets pensjoner underreguleres.

Gitt den økte prisvekst som har vært på nødvendige varer (strøm, mat og drivstoff) er det underlig at regjeringen velger å kompensere for lønnsvekst, men ikke for prisvekst.

9

Figur 5.9

Oslo, 18. mai 2022

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Jan Davidsen
Pensjonistforbundet

Knut Chr. Høvik
Senior Norge

Jan Erik Thoresen
Forsvarets seniorforbund

Rannveig Bærheim
Landsforbundet for offentlige pensjonister

Eva Buschmann
Funksjonshemmedes fellesorganisasjon

Janne Skei
Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner

Erik Orskaug
Unio

Julie Lødrup
Landsorganisasjonen i Norge

Tom Erik Aabø
Akademikerne

Merete Onshus
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund

Marte Mjøs Persen
Arbeids- og inkluderingsdepartementet

10

Figur 5.10

Vedlegg 6

Tabeller

Tabell 6.1 Oversikt over grunnbeløpet i folketrygden fra 1967

	Størrelsen på grunnbeløpet		Gjennomsnittlig årlig grunnbeløp	
Fra	Pr. år kr	Pr. md. kr	År	Beløp kr
1.01.1967	5 400	450,00	1967	5 400
1.01.1968	5 900	491,67	1968	5 900
1.01.1969	6 400	533,33	1969	6 400
1.01.1970	6 800	566,67	1970	6 800
1.01.1971	7 200	600,00		
1.05.1971	7 500	625,00	1971	7 400
1.01.1972	7 900	658,33	1972	7 900
1.01.1973	8 500	708,33	1973	8 500
1.01.1974	9 200	766,67		
1.05.1974	9 700	808,33	1974	9 533
1.01.1975	10 400	866,67		
1.05.1975	11 000	916,67	1975	10 800
1.01.1976	11 800	983,33		
1.05.1976	12 100	1 008,33	1976	12 000
1.01.1977	13 100	1 091,67		
1.05.1977	13 400	1 116,67		
1.12.1977	14 400	1 200,00	1977	13 383
1.07.1978	14 700	1 225,00	1978	14 550
1.01.1979	15 200	1 266,67	1979	15 200
1.01.1980	16 100	1 341,67		
1.05.1980	16 900	1 408,33	1980	16 633
1.01.1981	17 400	1 450,00		
1.05.1981	19 100	1 591,67		
1.10.1981	19 600	1 633,33	1981	18 658
1.05.1982	21 200	1 766,67	1982	20 667
1.01.1983	21 800	1 816,67		
1.05.1983	22 600	1 883,33	1983	22 333
1.05.1984	24 200	2 016,67	1984	23 667
1.05.1985	25 900	2 158,33	1985	25 333
1.01.1986	26 300	2 191,67		
1.05.1986	28 000	2 333,33	1986	27 433

Tabell 6.1 Oversikt over grunnbeløpet i folketrygden fra 1967

	Størrelsen på grunnbeløpet		Gjennomsnittlig årlig grunnbeløp	
Fra	Pr. år kr	Pr. md. kr	År	Beløp kr
1.05.1987	29 900	2 491,67	1987	29 267
1.01.1988	30 400	2 533,33		
1.04.1988	31 000	2 583,33	1988	30 850
1.04.1989	32 700	2 725,00	1989	32 275
1.05.1990	34 000	2 833,33		
1.12.1990	34 100	2 841,67	1990	33 575
1.05.1991	35 500	2 958,33	1991	35 033
1.05.1992	36 500	3 041,67	1992	36 167
1.05.1993	37 300	3 108,33	1993	37 033
1.05.1994	38 080	3 173,33	1994	37 820
1.05.1995	39 230	3 269,17	1995	38 847
1.05.1996	41 000	3 416,67	1996	40 410
1.05.1997	42 500	3 541,67	1997	42 000
1.05.1998	45 370	3 780,83	1998	44 413
1.05.1999	46 950	3 912,50	1999	46 423
1.05.2000	49 090	4 090,83	2000	48 377
1.05.2001	51 360	4 280,00	2001	50 603
1.05.2002	54 170	4 514,17	2002	53 233
1.05.2003	56 861	4 738,42	2003	55 964
1.05.2004	58 778	4 898,17	2004	58 139
1.05.2005	60 699	5 058,25	2005	60 059
1.05.2006	62 892	5 241,00	2006	62 161
1.05.2007	66 812	5 567,67	2007	65 505
1.05.2008	70 256	5 854,67	2008	69 108
1.05.2009	72 881	6 073,42	2009	72 006
1.05.2010	75 641	6 303,42	2010	74 721
1.05.2011	79 216	6 601,33	2011	78 024
1.05.2012	82 122	6 843,50	2012	81 153
1.05.2013	85 245	7 103,75	2013	84 204
1.05.2014	88 370	7 364,16	2014	87 328
1.05.2015	90 068	7 505,67	2015	89 502
1.05.2016	92 576	7 714,67	2016	91 740
1.05.2017	93 634	7 802,83	2017	93 281
1.05.2018	96 883	8 073,58	2018	95 800
1.05.2019	99 858	8 321,50	2019	98 866
01.05.2020	101 351	8445,92	2020	100 853
01.05.2021	106 399	8 866,58	2021	104 716
01.05.2022	111 477	9 289,75	2022	109 784

Tabell 6.2 Utviklingen av folketrygdens minsteytelse for alderspensjonister, uføretrygdede og unge uføre i perioden 1.05.1992–30.04.2023 i kroner

	Minste pensjonsnivå				
	Alderspensjonist		Uføretrygdet		
	Enslige Pr. år	Ektepar Pr. år	Enslige Pr. år	Ektepar Pr. år	Enslige unge uføre Pr. år
1.05.92–30.04.93	58 583	94 752	58 583	94 752	87 096
1.05.93–31.12.93	59 868	96 816	59 868	96 816	88 992
1.01.94–30.04.94	59 868	101 088[1]	59 868	101 088[1]	88 991
1.05.94–31.12.94	61 116	103 200	61 116	103 200	90 852
1.01.95–30.04.95[2]	61 512	103 992	61 512	103 992	90 852
1.05.95–30.04.96	63 372	107 136	63 372	107 136	93 600
1.05.96–30.04.97	66 240	111 984	66 240	111 984	97 836
1.05.97–30.04.98[3]	69 360	117 456	69 360	117 456	101 412
1.05.98–30.04.99[4]	81 360	140 040	81 360	140 040	108 252
1.05.99–30.04.00	84 204	144 912	84 204	144 912	112 032
1.05.00–30.04.01	88 032	151 512	88 032	151 512	117 132
1.05.01–30.04.02	92 100	158 520	92 100	158 520	122 544
1.05.02–30.04.03	97 140	167 208	97 140	167 208	129 252
1.05.03–30.04.04	101 964	181 200[5]	101 964	181 200[5]	135 660
1.05.04–30.04.05	105 408	190 248[6]	105 408	190 248[6]	140 244
1.05.05–30.04.06	108 852	199 512[7]	108 852	199 512[7]	144 828
1.05.06–30.04.07	112 788	206 712	112 788	206 712	150 060
1.05.07–30.04.08	119 820	219 600	119 820	219 600	159 420
1.05.08–30.04.09[8]	136 296	251 496	136 296	251 496	173 532[9]
1.05.09–30.04.10[10]	143 568	265 272	143 568	265 272	180 012
1.05.10–30.04.11[11]	151 272	279 864	151 272	279 864	186 828
1.05.11–30.04.12[12]	157 639	291 644	158 424	293 088	195 660
1.05.12–30.04.13	162 615	300 850	164 256	303 864	202 848
1.05.13–30.04.14	167 963	310 744	170 496	315 408	210 564
1.05.14–31.12.14	173 274	320 570	176 736	326 976	218 268
1.01.15–30.04.15[13]	173 274	320 570	219 158	402 968	257 157
1.05.15–30.04.16	175 739	325 132	223 369	410 710	262 098
1.05.16–31.08.16	179 748	332 548	229 588	422 146	269 396
1.09.16–30.04.17[14]	183 748	341 530	229 588	431 404	269 396
1.05.17–31.08.17	184 766	343 422	232 212	426 972[15]	272 475
1.09.17–30.04.18[16]	188 766	345 422	232 212	426 972	272 475

Tabell 6.2 Utviklingen av folketrygdens minsteytelse for alderspensjonister, uføretrygdede og unge uføre i perioden 1.05.1992–30.04.2023 i kroner

	Minste pensjonsnivå				
	Alderspensjonist		Uføretrygdet		
	Enslige Pr. år	Ektepar Pr. år	Enslige Pr. år	Ektepar Pr. år	Enslige unge uføre Pr. år
1.05.18–30.04.19	194 192	355 350	240 270	441 786	281 930
1.05.19–31.08.19	198 818	363 816	247 648	455 352	290 587
1.09.19–30.04.20[17]	202 818	363 816	247 648	455 352	290 587
1.05.20–30.04.21[18]	208 690	367 174	251 350	462 160	294 931
1.05.2021–30.06.2021	218 717	384 816	263 870	485 180	309 621
1.07.2021–30.04.2022	223 717[19]	384 816	263 870	485 180	309 621
1.05.2022–30.04.2023	232 816	400 514	376 463	500 336	324 398

1 Heving av sats for særtillegget for ektepar fra 1.01.1994. Ny sats 2 x 60,5 prosent av grunnbeløpet, dvs. dobbelt av ordinær sats og ny minstesats.

2 Heving av sats for særtillegget fra 1.01.1995. Ordinær sats utgjorde 61,55 prosent av grunnbeløpet.

3 Heving av sats for særtillegget fra 1.05.1997. Ordinær sats utgjorde 63,2 prosent av grunnbeløpet (minstesats 57,5 pst).

4 Heving av sats for særtillegget fra 1.05.1998. Ordinær sats utgjorde 79,33 prosent av grunnbeløpet, mens minstesats er 74 prosent av grunnbeløpet.

5 Grunnpensjonen for ektepar økte fra 0,75 G til 0,8 G fra 1.05.2003.

6 Grunnpensjonen for ektepar økte til 0,825 G fra 1.05.2004.

7 Grunnpensjonen for ektepar økte til 0,85 G fra 1.05.2005.

8 Ordinær sats for særtillegget økte til 94 prosent av grunnbeløpet fra 1.05.2008.

9 De medregnede framtidige pensjonspoengene for unge uføre ble hevet fra 3,30 til 3,50 fra 1.05.2008.

10 Ordinær sats for særtillegget økte til 97 prosent av grunnbeløpet fra 1.05.2009.

11 Ordinær sats for særtillegget økte til 100 prosent av grunnbeløpet fra 1.05.2010.

12 Fra og med 1.05.2011 er satsene for minste pensjonsnivå for alderspensjonister regulert i samsvar med lønnsveksten og deretter justert for effekten av levealdersjusteringen, mens minstepensjon for uførepensjonister er regulert i samsvar med grunnbeløpet (lønnsveksten). Et ektepar med alderspensjon er sikret et samlet pensjonsnivå tilsvarende to ganger ordinær sats.

13 Fra 1.01.2015 er uførepensjon endret til uføretrygd og blir skattlagt som lønn. For å videreføre nivået etter skatt, er minstesatsene økt. Minstesatsen for gifte og samboende er 2,28 G (ordinær sats) og for enslige 2,48 G (høy sats). For unge uføre er minstesatsene henholdsvis 2,66 G og 2,91 G.

14 Fra 1.09.2016 økte grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister fra 0,85 G til 0,90 G. Lav og ordinær sats for minste pensjonsnivå for alderspensjonister økte, og det ble innført en ny, særskilt sats for enslige alderspensjonister. Minste årlige ytelse for gifte og samboende uføretrygdede er økt til 2,33 G dersom vedkommende mottar uføretrygd som er en omregnet uførepensjon.

15 Minstesatsen for gifte og samboende uføretrygdede med uføretrygd som er en omregnet uførepensjon er 2,33 G = 436 334 kroner fra 1.05.2017 (ingen endring fra 1.09.2017).

16 Fra 1.09.2017 økte alle satsene for minste pensjonsnivå for alderspensjonister.

17 Fra 1.09.2019 økte minste pensjonsnivå særskilt sats etter sjette ledd bokstav a.

18 Med virkning fra 1.05.2020 økte minste pensjonsnivå særskilt sats etter sjette ledd bokstav a med 4 000 kroner.

19 Fra 1.07.2021 øker minste pensjonsnivå særksilt sats etter sjette ledd bokstav a.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.3 Minsteytelse (årlig gjennomsnitt) for enslige og ektepar og grunnbeløpet (årlig gjennomsnitt). Endring i realverdien. 1970–2021

						Endring i realverdi fra året før				
	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		Gj.sn. grunn-beløp kr	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		
År	Enslig	Ektepar[3]	Enslig	Ektepar		Enslig prosent	Ektepar prosent	Enslig prosent	Ektepar prosent	Gj.sn. grunn-beløp
1970	7 810	11 970	7 810	11 970	6 800	-	-	-	-	-
1971	8 900	13 850	8 900	13 850	7 400	6,8	8,4	6,8	8,4	2,0
1972	9 664	15 023	9 664	15 023	7 900	1,7	1,6	1,7	1,6	-0,0
1973	10 445	16 220	10 445	16 220	8 500	0,2	0,1	0,2	0,1	-0,2
1974	11 655	18 101	11 655	18 101	9 533	2,3	2,3	2,3	2,3	2,8
1975	13 308	20 696	13 308	20 696	10 800	2,3	2,4	2,3	2,4	1,5
1976	15 363	24 215	15 363	24 215	12 000	5,6	7,0	5,6	7,0	1,6
1977	17 770	28 331	17 770	28 331	13 383	5,9	7,1	5,9	7,1	2,1
1978	20 228	32 760	20 228	32 760	14 550	5,3	6,9	5,3	6,9	0,6
1979	21 780	35 406	21 780	35 406	15 200	2,9	3,3	2,9	3,3	-0,1
1980	24 345	39 339	24 345	39 339	16 633	0,7	0,1	0,7	0,1	-1,5
1981	27 882	45 066	27 882	45 066	18 658	1,0	1,0	1,0	1,0	-1,1
1982	31 228	50 633	31 228	50 633	20 667	0,5	0,9	0,5	0,9	-0,6
1983	34 153	55 248	34 153	55 248	22 333	0,8	0,6	0,8	0,6	-0,4
1984	36 516	59 056	36 516	59 056	23 667	0,5	0,5	0,5	0,5	-0,4
1985	39 220	63 496	39 220	63 496	25 333	1,7	1,8	1,7	1,8	1,3
1986	42 884	69 196	42 884	69 196	27 433	2,1	1,7	2,1	1,7	1,1
1987	45 724	73 776	45 724	73 776	29 267	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-1,9
1988	48 786	78 966	48 786	78 966	30 850	0,0	0,4	0,0	0,4	-1,2
1989	51 174	82 896	51 174	82 896	32 275	0,3	0,4	0,3	0,4	0,1
1990	53 438	86 652	53 438	86 652	33 575	0,3	0,4	0,3	0,4	-0,1
1991	56 112	90 840	56 112	90 840	35 033	1,5	1,3	1,5	1,3	0,8
1992	58 048	93 890	58 048	93 890	36 167	1,1	1,0	1,1	1,0	0,9
1993	59 440	96 128	59 440	96 128	37 033	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
1994	60 700	102 496	60 700	102 496	37 820	0,7	5,1	0,7	5,1	0,7
1995	62 752	106 088	62 752	106 088	38 847	0,9	1,0	0,9	1,0	0,2
1996	65 284	110 368	65 284	110 368	40 410	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8
1997	68 320	115 632	68 320	115 632	42 000	2,0	2,1	2,0	2,1	1,3
1998	77 360	132 512	77 360	132 512	44 413	10,7	12,1	10,7	12,1	3,4

Tabell 6.3 Minsteytelse (årlig gjennomsnitt) for enslige og ektepar og grunnbeløpet (årlig gjennomsnitt). Endring i realverdien. 1970–2021

						Endring i realverdi fra året før				
	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		Gj.sn. grunn-beløp kr	Minsteytelse uføretrygd		Minste pensjonsnivå alderspensjon		
År	Enslig	Ektepar[3]	Enslig	Ektepar		Enslig prosent	Ektepar prosent	Enslig prosent	Ektepar prosent	Gj.sn. grunn-beløp
1999	83 256	143 288	83 256	143 288	46 423	5,2	5,7	5,2	5,7	2,2
2000	86 756	149 312	86 756	149 312	48 377	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
2001	90 744	156 184	90 744	156 184	50 603	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
2002	95 460	164 312	95 460	164 312	53 233	3,9	3,9	3,9	3,9	3,9
2003	100 356	176 536	100 356	176 536	55 964	2,6	4,9	2,6	4,9	2,6
2004	104 260	187 232	104 260	187 232	58 139	3,4	5,6	3,4	5,6	3,4
2005	107 704	196 424	107 704	196 424	60 059	1,7	3,3	1,7	3,3	1,7
2006	111 476	204 312	111 476	204 312	62 161	1,2	1,7	1,2	1,7	1,2
2007	117 476	215 304	117 476	215 304	65 505	4,6	4,6	4,6	4,6	4,6
2008	130 804	240 864	130 804	240 864	69 108	7,3	7,8	7,3	7,8	1,6
2009	141 144	260 680	141 144	260 680	72 006	5,7	6,0	5,7	6,0	2,0
2010	148 704	275 000	148 704	275 000	74 721	2,8	3,0	2,8	3,0	1,3
2011	156 040	288 680	155 517	287 717	78 024	3,6	3,6	3,2	3,3	3,1
2012	162 312	300 272	160 956	297 781	81 153	3,4	3,4	2,8	2,8	3,3
2013	168 416	311 560	166 180	307 446	84 204	1,6	1,6	1,1	1,1	1,6
2014	174 656	323 120	171 504	317 295	87 328	1,6	1,6	1,1	1,1	1,6
2015[1]	221 965	408 129	174 917	323 611	89 502	24,4	23,7	-0,1	-0,1	0,3
2016[2]	227 515	421 420	179 745	333 070	91 740	-1,1	-0,3	-0,8	-0,7	-1,1
2017	231 337	434 691	185 760	343 458	93 281	-0,2	1,3	1,5	1,3	-0,2
2018	237 584	446 427	192 383	352 040	95 800	0,0	0,0	0,8	-0,2	0,0
2019	245 189	460 717	198 609	360 994	98 866	1,0	1,0	1,0	0,3	1,0
2020	250 116	469 977	206 733	366 054	100 853	0,7	0,7	2,8[4]	0,1	0,7
2021	259 697	487 979	218 649	380 296	104 716	0,3	0,3	2,2	0,4	0,3

1 Fra 1.01.2015 er uførepensjon endret til uføretrygd og blir skattlagt som lønn. For å videreføre nivået etter skatt, er minstesatsene økt.

2 Fra 1.09.2016 er minste årlige ytelse for gifte og samboende uføretrygdede økt til 2,33 G dersom vedkommende mottar uføretrygd som er en omregnet uførepensjon.

3 Som minsteytelse uføre, ektepar er det benyttet en sats på 2,33 per person, nivået for de som ble uføre før 2015.

4 Inkluderer økningen på 4000 kroner med virkning fra 1. mai 2020.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.4 Personer med pensjon/uføretrygd/overgangsstønad fra folketrygden

	Pr. 31. desember 2019			Pr. 31. desember 2020			Pr. 31. desember 2021		
	Antall personer	Av dette med minste-ytelse	I pst av alle	Antall personer	Av dette med minste-ytelse	I pst av alle	Antall personer	Av dette med minste-ytelse	I pst av alle
Alderspensjonister	958 822	146 727	15	981 448	138 247	14	1 001 459	146 523	15
Uføretrygd	352 197	81 936	23	357 563	84 733	24	360 943	86 309	24
Gjenlevende ektefeller	14 221	4 195	29	13 882	4 177	30	13 676	4 196	31
Tidligere familiepleiere	30	30	100	17	17	100	13	13	100
Ugifte forsørgere og skilte eller separerte forsørgere	10 446	10 446	100	10 727	10 727	100	9 893	9 893	100
I alt	1 335 716	243 334	18	1 363 637	237 901	17	1 385 984	246 934	18

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.5 Alders- og uførepensjonister med minsteytelse pr. 31.12.2021

	Kvinner	Menn	I alt
Alderspensjonister i alt	*120 534*	*25 989*	*146 523*
67–69 år	2 975	6 435	9 410
70 år og over	117 559	19 554	137 113
Uførepensjonister i alt	*59 785*	*26 524*	*86 309*
Under 50 år	20 707	10 568	31 275
50–59 år	19 332	8 977	28 309
60–67 år	19 746	6 979	26 725
I alt	*180 319*	*52 513*	*232 832*

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.6 Alderspensjonister og uførepensjonister med full pensjon samt gjenlevende ektefeller med og uten tilleggspensjon pr. 31.12.2021

	Bare pensjonister med full pensjon		Gjenlevende ektefeller med pensjon/ overgangsstønad	I alt
	Alderspensjonister med full pensjon	Uførepensjonister med full pensjon[1]		
Uten tilleggspensjon	22 965		303	23 268
Under 0,55G	83 084		7 764	90 848
0,55–0,60	8 383		531	8 914
0,60–0,80	43 618		1 667	45 285
0,80–1,00	58 518		1 265	59 783
1,00–1,50	214 524		1 749	216 273
1,50–2,00	261 113		397	261 510
Over 2,00G	291 489		0	291 489
I alt	*983 694*	*291 758*	*13 676*	*1 289 128*

[1] Ettersom uføretrygdede ikke lenger har tilleggspensjon som del av uføretrygden, er det ikke mulig å fordele disse etter inndelingen i tabellen.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.7 Personer med pensjonsgivende inntekt[1]. 2010–2020

	Antall personar			I prosent av befolkning 13–75 år		Befolkning 13–75 år	
	Kvinner	Menn	I alt	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2010	1 434 603	1 546 340	2 980 943	76,6 %	80,1 %	1 872 055	1 930 455
2011	1 448 859	1 567 593	3 016 452	76,3 %	79,7 %	1 899 239	1 965 819
2012	1 464 198	1 587 510	3 051 708	76,0 %	79,4 %	1 926 847	1 999 923
2013	1 481 036	1 609 306	3 090 342	75,9 %	79,3 %	1 952 239	2 028 700
2014	1 496 259	1 628 947	3 125 206	75,8 %	79,3 %	1 975 088	2 055 370
2015	1 504 525	1 637 253	3 141 778	75,5 %	78,9 %	1 993 945	2 076 129
2016	1 512 527	1 644 105	3 156 632	75,2 %	78,5 %	2 011 583	2 094 555
2017	1 522 415	1 657 210	3 179 625	75,0 %	78,5 %	2 029 207	2 111 032
2018	1 530 967	1 672 206	3 203 173	74,9 %	78,7 %	2 044 370	2 124 319
2019	1 537 231	1 684 641	3 221 872	74,6 %	78,6 %	2 060 390	2 142 134
2020	1 528 641	1 680 241	3 208 882	73,9 %	78,1 %	2 068 662	2 150 799

[1] Alle med inntekt større enn 0. Dette vil ikke inkludere personer som kun har andre former for pensjonsopptjening som omsorgsopptjening, opptjening for uføretrygdede med mer.

Opptjening 13–75 ble innført fra og med 1943-kullet, og gjaldt alle aldre 13 –75 år først i 2018, da 1943-kullet fylte 75 år.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Tabell 6.8 Utvikling av gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt[1] målt i antall G (begrenset oppad til 7,1 G). 2010–2020

	Gjennomsnittlig pensjonsgivende inntekt	
	Kvinner	Menn
2010	3,71	4,66
2011	3,71	4,63
2012	3,72	4,64
2013	3,73	4,63
2014	3,71	4,59
2015	3,73	4,58
2016	3,74	4,54
2017	3,78	4,55
2018	3,80	4,56
2019	3,83	4,58
2020	3,89	4,62

[1] Gjelder for alle med inntekt større enn 0. Dette vil ikke inkludere personer som kun har andre former for pensjonsopptjening som omsorgsopptjening, opptjening for uføretrygdede med mer.

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
www.publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 06/2022